

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

Н. П. Пихтіна, Л. М. Пісоцька, С. І. Матвієнко

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА СТУДЕНТІВ

СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ
Навчально-методичний посібник

Ніжин
2022

УДК 372(073)
ББК 74.1р.30-201
ПЗ6

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол №3 від 05.10.2022 р.

Рецензенти:

Аніщук А. М. - доцент кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидат педагогічних наук;
Демченко Н. М. – доцент кафедри педагогіки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидат педагогічних наук;
Василенко Л. В. – директор ЗДО № 23 «Розвивайко»
Волосок Т. М. – директор ЗДО № 7 «Дзвіночок»

Пихтіна Н. П., Пісоцька Л.М., Матвієнко С.І.

ПЗ6 Педагогічна практика студентів спеціальності "Дошкільна освіта" першого (бакалаврського) рівня: Навчально-методичний посібник. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 87 с.

Навчально-методичний посібник презентує мету та завдання організації усіх видів практик у професійній підготовці бакалаврів; окреслює перелік необхідних умінь і навичок, які мають здобути студенти за умови безперервності й послідовності її основних видів: ознайомчої, педагогічної у групах дітей раннього віку, у закладах дошкільної освіти (у літній період), виробничої; визначає особливості керівництва практикою фахівцями відділу педагогічної практики університету, відповідальних на факультеті, методистів фахової кафедри, директора та вихователів ЗДО; делегує права та обов'язки студента-практиканта.

У посібнику представлена технологія оцінювання результатів практики студентів (рівні якості педагогічної діяльності, критерії та показники їх оцінки за КМС ОНП).

УДК 372(073)
ББК 74.1р30-201

© Н. П. Пихтіна, Л. М. Пісоцька,
С. І. Матвієнко, 2022
© НДУ ім. М. Гоголя, 2022

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
Розділ I. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК	
1.1. Характеристика практик, які проходять студенти.....	11
1.2. Організаційно-методичні аспекти проведення практики	16
1.3. Організація та проходження практик в умовах дистанційного навчання здобувачів вищої освіти	24
Розділ II. ПРОГРАМИ ПРАКТИК	
2.1. Програма ознайомчої практики (без відриву від навчання)	25
2.2. Програма педагогічної практики у групах раннього віку	34
2.3. Програма педагогічної практики (у літній період)	48
2.4. Програма виробничої практики	60
ДОДАТКИ	
Додаток 1. Зразок ведення щоденника практики	70
Додаток 2. Орієнтовна схема аналізу заняття	73
Додаток 3. Орієнтовна схема аналізу складових забезпечення життєдіяльності дітей у закладі дошкільної освіти	74
Додаток 4. Орієнтовна схема самоаналізу заняття.....	75
Додаток 5. Орієнтовна схема самоаналізу заняття.....	76
Додаток 6. Індивідуальний план (орієнтовний) проходження практики на перший тиждень (спостереження та аналіз освітньої роботи у вікових групах)	77
Додаток 7. Пам'ятка студенту-практиканту.....	80
Додаток 8. Пам'ятка методиста щодо організації, контролю і оцінювання виробничої практики студентів IV курсу спеціальності 012 "Дошкільна освіта"	82
Додаток 9. Вимоги до укладання практикантом матеріалів щодо підготовки дітей до школи	83
Додаток 10. Вимоги до укладання практикантом матеріалів для сенсорного розвитку дітей	85
Додаток 11. Вимоги до укладання практикантом матеріалів задля проведення з дітьми організаційних щоденних ритуалів ..	86

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Практика студентів в закладах дошкільної освіти є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта» у закладах вищої освіти.

Особливості професійної підготовки фахівців з дошкільної освіти визначаються сьогодні:

- 1) дією глобальних освітніх тенденцій (мегатенденцій), зокрема, масовістю характеру освіти, її неперервності; значущістю освіти для індивіда і суспільства; орієнтацією на активне використання людиною способів пізнавальної діяльності; адаптацією освітнього процесу до запитів і потреб особистості; забезпеченням самореалізації особистості в освіті;
- 2) стратегічними завданнями в галузі вітчизняної освіти, дошкільної зокрема (Закон України "Про освіту", Закон України "Про дошкільну освіту").

Професійна підготовка фахівців вищої кваліфікації в галузі дошкільної освіти, відповідно до Державного освітнього стандарту, здійснюється на основі реалізації усіх видів освітньої діяльності, передбачених навчальним планом та націлена на формування необхідних професійних знань, вироблення відповідних умінь і навичок. Останні набуваються у процесі залучення студентів до усіх видів педагогічних практик. Тому *організація педагогічних практик студентів на основі принципу наскрізності є необхідною та невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців спеціальності "Дошкільна освіта" у вищих закладах освіти.* Тому у посібнику, організація педагогічної практики бакалаврів з дошкільної освіти, представлена за курсами навчання студентів.

Метою педагогічних практик є оволодіння студентами сучасними методами та формами організації освітнього процесу в галузі їх майбутньої професії, формування у них професійних умінь і навичок на основі набутих у закладі вищої освіти знань, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності в реальних ринкових і виробничих умовах. Випускник вишу має опанувати інноваційний режим сучасних дошкільних установ, бути орієнтованим на творчість, педагогічну імпровізацію, пошук нових методів і форм виховання та навчання, бути готовим до експериментально-пошукової роботи як з групою дітей, так і індивідуально з кожним.

У процесі педагогічних практик розв'язується комплекс завдань:

1. Формування Я-концепції майбутнього педагога.
2. Виховання у студентів стійкого інтересу і любові до професії педагога, потреби в педагогічній самоосвіті.
3. Формування культури педагогічної діяльності (культури мови, культури зовнішнього вигляду, культури педагогічного спілкування).
4. Закріплення, поглиблення психолого-педагогічних та фахових знань у процесі використання їх у розв'язанні конкретних педагогічних задач.
5. Систематизація професійних знань, умінь, навичок, необхідних вихователю для виконання своїх функціональних обов'язків.
6. Формування і розвиток у студентів професійних умінь і навичок.
7. Формування готовності добирати педагогічні технології, адекватні завданням виховання і навчання дошкільників.
8. Оволодіння засобами і методами діагностики особистості дошкільника, діяльності педагога і дітей раннього та дошкільного віку.
9. Формування творчої професійної позиції фахівця в освітньому процесі дошкільного закладу.
10. Розвиток у студентів педагогічної рефлексії і потреб у самопізнанні та самовдосконаленні.
11. Ознайомлення з сучасним станом освітнього процесу в ЗДО, з передовим педагогічним досвідом.
12. Надання посильної допомоги навчально-виховним закладам у реалізації завдань всебічного виховання дітей.

За час практик здобувачі освіти мають оволодіти основними професійно-педагогічними вміннями, пов'язаними з проведенням освітньої діяльності в ЗДО. В періоди проходження практик майбутні фахівці в галузі дошкільної освіти спостерігають й аналізують різні сторони освітньої діяльності дошкільного закладу, вчаться самостійно планувати освітній процес вікової групи дитячого садка, колективу вихователів ЗДО, здійснювати заплановане за час педагогічних практик.

Педагогічні практики є для студентів школою набуття досвіду організації роботи з батьками дітей.

Студенти мають навчитися: вести роботу з вивчення як вікової групи, так і окремих дітей ЗДО; готувати і проводити заняття різних типів і видів; використовувати в процесі освітньої роботи різні сучасні технічні засоби; проводити роботу з батьками вихованців дошкільної установи з питань освіти і виховання дітей.

Основними умовами ефективності педагогічних практик є їх теоретична обґрунтованість, освітній і виховний характер, комплексний підхід до змісту й організації практик, систематичність, наступність в її проведенні.

Терміни та види педагогічної практики визначаються навчальним планом. Основним контингентом для майбутніх фахівців дошкільної освіти, в

ході проходження ними практики є діти дошкільного віку. У зв'язку з цим в реєстрі всіх видів практики особлива роль належить практикам в закладах дошкільної освіти.

Згідно державних стандартів підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та діючих навчальних планів для спеціальності 012 «Дошкільна освіта» організовуються такі види педагогічної практики:

- ознайомча практика (без відриву від виробництва);
- педагогічна практика у групах раннього віку;
- педагогічна практика (у літній період);
- виробнича практика;

Проведенню педагогічних практик передують лабораторні заняття за фахом, які дозволяють здійснювати зв'язок теоретичних курсів з фахових дисциплін з практиками. Педагогічні практики поглиблюють цей взаємозв'язок, надають кожному студенту можливість застосовувати теоретичні знання в безпосередній роботі з дітьми та вихователями ЗДО, набувати початкового педагогічного досвіду.

Ознайомча практика на денній формі навчання є безвідривною від навчання, всі інші проводяться з відривом від навчальних занять.

НАБУТІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ (за роками навчання)

1 рік навчання

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-16. Проектувати психолого-педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

3 рік навчання

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-16. Проектувати психолого-педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

4 рік навчання

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-08. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-16. Проектувати психолого-педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку

Розділ I ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

1.1. ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАКТИК, ЯКІ ПРОХОДЯТЬ СТУДЕНТИ

ОЗНАЙОМЧА ПРАКТИКА

Практика триває у I семестрі

Метою практики є ознайомлення студентів з майбутнім професійним середовищем, специфікою роботи закладу дошкільної освіти (далі ЗДО), особливостями професії вихователя дошкільного закладу

Завдання ознайомчої практики:

1. Виховувати у студентів інтерес і любов до майбутньої професії.
2. Поглибити і закріпити теоретичні знання, отримані в курсі "Вступ до спеціальності": про педагогічну діяльність і її характеристики, основні професійні функції педагога-вихователя, специфіку професіограми вихователя та навчити співвідносити теоретичні знання з практикою.
3. Формувати уміння цілеспрямовано спостерігати за освітнім процесом у ЗДО.
4. Сприяти формуванню і розвитку в студентів професійних вмінь і навичок, особистісних якостей вихователя.
5. Формувати у студентів уявлення про сутність роботи помічника вихователя (та інших фахівців) в закладі дошкільної освіти.

Діяльність студентів у процесі ознайомчої практики здійснюється в таких напрямках:

I. Ознайомлення з архітектурними, предметно-побутовими особливостями ЗДО передбачає екскурсію студентів територією дитячого садка: оглянути та визначити особливості облаштування ігрового майданчика, інтер'єрне заповнення дитячих вікових груп, кімнат загального користування для дітей різних вікових груп (музичної зали, спортивної зали та інших приміщень та територій).

З'ясувати кількість вікових груп у ЗДО, їх наповнюваність, склад обслуговуючого персоналу та специфіку їх роботи.

II. Спостереження за організацією роботи фахівців ЗДО (директора, методиста, вихователів та інших фахівців дошкільного закладу) передбачає

ознайомлення з основними напрямками роботи ЗДО, вихователя, психолога, знайомство з колективом, дітьми.

III. Допомога вихователю у проведенні занять та участь студентів-практикантів у організації дозвілля дітей, що здійснюється під керівництвом вихователя.

Спостереження студента-практиканта повинно поєднуватись з його практичною діяльністю, а саме:

- почати з дітьми розмову, погратись з ними, поцікавитись інтересами дітей, їх бажаннями, улюбленими іграшками, мультфільмами, казками тощо;
- допомогти дитині у виконанні різних доручень вихователя (зібрати іграшки, чергувати перед заняттями, доглядати за кімнатними рослинами);
- допомогти вихователю у проведенні занять, прогулянок, виступаючи в ролі персонажа казки, мультсеріалу, помічника;
- погратися з дітьми, вивчити вірш, прочитати казку. Всі ці дії повинні бути погоджені з вихователем.

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

Практика триває у V семестрі

Метою практики є набуття студентами досвіду педагогічної роботи з дітьми другого та третього років життя відповідно до вимог сучасної дошкільної освіти

Завдання практики у групах раннього віку:

1. Формувати у студентів уміння спостерігати та аналізувати педагогічний процес у групах дітей раннього віку у закладі дошкільної освіти, визначати його специфіку та освітньо-виховну ефективність;
2. Спостерігати та аналізувати методичні основи роботи вихователя та здійснювати самоаналіз педагогічної діяльності у групі дітей раннього віку;
3. Створювати емоційно-розвивальне середовище у групі дітей раннього віку як вид середовища, що здійснює позитивний вплив на емоційний розвиток дитини раннього віку унаслідок добору відповідних ефективних організаційних і педагогічних умов;
4. Організовувати життєдіяльність дітей раннього віку з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей;
5. Здійснювати розвивальну, оздоровчу, виховну та освітню роботу у групах дітей раннього віку;
6. Спостерігати та аналізувати розвиток дитини раннього віку, використовуючи різні методи психолого-педагогічної діагностики;
7. Аналізувати процес адаптації дитини раннього віку до умов закладу дошкільної освіти з метою його полегшення;

8. Налагоджувати співпрацю із родинами вихованців (консультації, бесіди тощо).
9. Забезпечувати безпеку життєдіяльності дітей раннього віку, виявляти турботливе ставлення до них, їхнього розвитку та здоров'я;
10. Виховувати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати до поглиблення педагогічних знань та удосконалення педагогічних здібностей.

Діяльність студентів у процесі педагогічної практики у групах раннього віку здійснюється в таких напрямках:

I. Відвідування ЗДО різних типів та з'ясування їх особливостей. Зустріч з педагогічним колективом освітнього закладу. Визначення основних аспектів роботи ЗДО у бесіді з керівництвом.

II. Знайомство з вихователями різних вікових груп: з'ясування особливостей стосунків вихователя з дошкільниками, співробітництва з батьками дошкільників. Ознайомлення з особливостями навчання й виховання дітей: реалізація педагогом особистісно орієнтованого підходу в освітньому процесі. Вивчення плану роботи вихователя вікової групи. Участь у проведенні режимних процесів.

III. Спілкування з дітьми. Допомога дитині у виконанні різних доручень вихователя. Розробка та виготовлення наочних та дидактичних посібників для роботи з дітьми.

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА (У ЛІТНІЙ ПЕРІОД)

Практика триває у VI семестрі

Метою практики є вдосконалення студентами навичок спостереження за освітнім процесом ЗДО, діяльністю вихователів і діяльністю дітей, оволодіння вміннями самостійно проводити заняття з ознайомлення дітей з природою, з суспільним довкіллям, фізкультурно-оздоровчу роботу, самостійну творчу та ігрову діяльність дошкільників

Завдання педагогічної практики (у літній період):

1. Формувати у майбутніх фахівців професійних умінь і навичок, необхідних для цілісного виконання функцій вихователя: уміння відбирати та застосовувати організаційно-методичні засоби і прийоми навчання та виховання дітей в умовах ЗДО.

2. Вивчення досвіду вихователя з питань адаптації дітей до нових умов життєдіяльності в ЗДО влітку; спостереження й аналіз виховної роботи в процесі організації життя дітей у закладі дошкільної освіти.

3. Поглиблення навичок професійно орієнтованого спостереження за проведенням режимних процесів, організацією самостійної та трудової діяльності дітей, фізкультурно-оздоровчою роботою з дітьми.

4. Формування навичок організації цікавого змістовного життя дітей в ЗДО в літній період.

5. Спостереження за організацією та самостійне проведення оздоровчих заходів, ігрової та творчої діяльності дітей як в групах дітей одного віку так і у різновікових групах.

6. Формування навичок підготовки і проведення різних форм роботи з батьками.

Діяльність студентів у процесі педагогічної практики (у літній період) здійснюється в таких напрямках:

I. Загальне ознайомлення з базою ЗДО, як групами одновікового складу : молодшого, середнього, старшого дошкільного віку, так і різновіковою. Спостереження та аналіз режимних моментів, організації самостійної діяльності, фізкультурно-оздоровчої роботи і занять у групах дітей дошкільного віку в першій і другій половині дня, спостереження та аналіз режимних процесів, організації самостійної діяльності, фізкультурно-оздоровчої роботи, специфіки трудової діяльності і занять у різних вікових групах в першій і другій половині дня.

II. Самостійне проведення режимних процесів, організація фізкультурно-оздоровчої роботи, самостійної діяльності в групах дошкільного віку в першій і другій половині дня, проведення режимних процесів, організація самостійної діяльності, фізично-оздоровчої роботи, специфіки трудової діяльності в різних вікових групах в першій і другій половині дня.

III. Самостійне проведення заняття з ознайомлення дітей з суспільним довкіллям, з природою; спостереження за ігровою діяльністю в різних вікових групах дитячого садка, за самостійною творчою діяльністю дітей в різних вікових групах, за організацією в ЗДО різних форм роботи з батьками дітей різних вікових груп. Здійснюється допомога вихователю у проведенні та керівництві самостійною творчою діяльністю дітей, проведення заходів оздоровчого характеру, реалізації ігрової діяльності дітей як в різних вікових групах, так і в змішаній групі.

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Практика триває у VIII семестрі

Метою практики є оволодіння студентами навичками застосування в практичній діяльності сучасних методів і форм організації освітнього процесу з дітьми дошкільного віку, закріплення в них професійних умінь, набутих для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних для професійної діяльності умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності

Завдання виробничої практики:

- навчити студентів застосовувати одержані у виші знання в освітній діяльності з дітьми дошкільного віку;
 - формувати у студентів систему педагогічних умінь, необхідних для виконання функцій педагога: уміння планувати зміст роботи, ціле-спрямовано відбирати організаційно-методичні форми, методи, засоби, прийоми організації навчально-виховного процесу з дітьми дошкільного віку, створювати умови для цікавого, змістовного життя дітей в ЗДО
 - навчити самостійно проводити освітню роботу з дітьми, спираючись на знання курсів "Педагогіки дошкільної", "Психології дитячої", фахових методик, фізіології дітей;
 - виробити у студентів уміння враховувати стан освітнього процесу дошкільного закладу, місцеві умови, визначати шляхи впровадження в практику ЗДО нових наукових досліджень;
 - ознайомити з роботою директора ЗДО, методиста;
 - формувати у студентів уміння використовувати різні форми роботи з батьками;
 - формувати турботливе ставлення до дітей, їх здоров'я, любов до них.
- Діяльність студентів у процесі виробничої практики здійснюється в таких напрямках:*

I. Організація і здійснення студентами освітньої діяльності в конкретній віковій групі закладу дошкільної освіти в першу та другу зміну, працюючи вихователями. Реалізація освітньої діяльності згідно з самостійно спланованим календарним планом роботи (щоденно, позмінно), розробка конспектів занять.

II. Знайомство зі специфікою роботи директора, методиста, психолога. Відвідування педагогічної ради, засідань методичних об'єднань, якщо такі відбуваються у період практики, знайомство з позитивним педагогічним досвідом роботи педагогічних працівників ЗДО. Знайомство з системою планування освітнього процесу в групі, де проходять практику.

III. Здійснення під керівництвом вихователя співпраці з батьками (підготовка матеріалів до батьківського куточка, виставок дитячих робіт, папок-пересувок), розробка тем для бесід, консультацій з батьками, підбір відповідного матеріалу. Участь в організації та проведенні батьківських зборів та створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої, пізнавальної та інших), забезпечують розвиток вказаних видів діяльності і виховання дітей в процесі їх здійснення.

IV. Участь у виготовленні дидактичних посібників. Створення і підтримка в групі психологічно комфортного клімату, забезпечення охорони здоров'я дітей.

1.2. Організаційно-методичні аспекти проведення практики

Форма проведення практики

Практична підготовка здобувачів освіти спеціальності «Дошкільна освіта» здійснюється, як правило, за безпосередньої їх участі в освітньому процесі ЗДО.

Проходження практики здобувачами освіти у дистанційному форматі здійснюється при кафедрі дошкільної освіти, за опосередкованої взаємодії учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Більш детально про специфіку проведення практики в умовах дистанційного навчання здобувачів вищої освіти та перебування дітей в карантинному режимі діяльності закладу дошкільної освіти див. у п.1.4.

Організація практики

Педагогічна практика проводиться в закладах дошкільної освіти (в окремих випадках при кафедрі дошкільної освіти). Залежно від її виду в різних вікових групах, протягом терміну зазначеного в навчальному плані.

В кожній дошкільній установі працює група з 4-6 студентів-практикантів.

Перед початком педагогічної практики проводиться настановча конференція, у ході якої студентів ознайомлюють з програмою практики: керівники-методисти повідомляють їм мету практики та її завдання, зміст діяльності, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи практикантів визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку закладу дошкільної освіти

На час практики в кожній підгрупі студентів призначається бригадир (староста, відповідальний), який контролює, організовує і координує роботу підгрупи, виконує поручення керівника практики, методистів, педагогічного персоналу ЗДО щодо організації і перебігу практики.

Послідовність виконання завдань практики студент визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші 2-3 дні проходження практики, підтримується викладачем-методистом, директором від ЗДО, вихователем, викладачами факультету психології та соціальної роботи. Кожен студент працює відповідно до свого індивідуального плану

Під час проходження будь-якого виду педагогічної практики студенти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому пояснюють хід виконання завдань практики (згідно індивідуального плану). Записи щоденника використовують для звіту роботи виконаної під час педагогічної практики.

По завершенню практики проводиться підсумкова конференція, у ході якої студенти звітують про результати виконання завдань того чи іншого виду практики. Діляться враженнями про свої досягнення і прогалини та їх можливі причини, які мали місце під час застосування і закріплення теоретичних знань на практиці.

Бази проведення педагогічної практики

Усі види педагогічних практик здійснюються в ЗДО різних типів.

Ознайомча практика (без відриву від виробництва) – у групах дітей передшкільного віку (дошкільного віку).

Педагогічна практика у групах раннього віку – у групах дітей переддошкільного (раннього віку).

Педагогічна практика у ЗДО (у літній період) – в групах дітей молодшого, середнього і старшого дошкільного віку та у різновікових групах ЗДО.

Виробнича практика – у групах дітей молодшого, середнього і старшого дошкільного віку та у різновікових групах ЗДО; у групах, де є діти з особливими освітніми потребами.

Звітна документація

Кількість документів для звіту за практику, їх зміст варіюється залежно від мети і завдань практик. Обов'язковими для будь-якого виду практики є *такі звітні документи*:

1. Індивідуальний план роботи студента-практиканта.
2. Щоденник спостережень.
3. Конспекти занять та інших форм роботи в ЗДО.
4. Звіт за практику.
5. Підсумки практики.

Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні необхідного обсягу **практичних умінь і навичок** (табл. 1.1.):

Таблиця 1.1.

Види умінь і навичок професійної педагогічної діяльності та їх характеристика

Види умінь професійної педагогічної діяльності	Характеристика умінь
організаторські	<p>організовувати колективну, групову та індивідуальну діяльність; організовувати ігри дітей та здійснювати керівництво їх ігровою діяльністю, бути учасником в іграх дошкільників як партнер; створювати розвивальне педагогічне середовище; активізовувати, захоплювати інших учасників навчально-виховного процесу; організовувати різні види діяльності з дітьми і дорослими; організовувати свою діяльність</p>
діагностичні	<p>вивчати особистість дитини і педагога, умови і забезпеченість педагогічного процесу, педагогічну документацію; аналізувати діяльність дітей і педагога, продукти дитячої діяльності; визначати рівень розвитку дитини; складати психолого-педагогічні характеристики</p>
прогностичні	<p>прогнозувати розвиток і виховання особистості дитини, результати певних педагогічних дій; визначати психологічний клімат в групі; аналізувати психічне і фізичне здоров'я дитини; аналізувати власну педагогічну діяльність та досвід інших педагогів; самостійно працювати з літературою</p>
проективно-конструктивні	<p>здійснювати поточне планування роботи; аналізувати проблемні педагогічні ситуації, передбачати можливі труднощі в роботі, окреслювати шляхи їх розв'язання; визначати конкретні освітні завдання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного віку; методично грамотно будувати педагогічний процес, творчо використовуючи методи, форми, засоби та прийоми виховання і розвитку відповідно до поставлених завдань; планувати ситуацію успіху для кожної дитини; координувати свої педагогічні дії з колегами, адміністрацією, батьками</p>
методичні	<p>володіти методами і прийомами роботи з дітьми; здійснювати індивідуальний підхід; розвивати творчі здібності; активізовувати пізнавальну діяльність дошкільників</p>
комунікативні	<p>легко та швидко встановлювати контакт з дітьми, колегами, батьками, виявляти гнучкість і толерантність у спілкуванні; створювати у процесі спілкування атмосферу доброзичливості та співробітництва; володіти вербальними і невербальними засобами спілкування; використовувати гумор у спілкуванні; регулювати міжособистісні стосунки в дитячому колективі; вирішувати конфліктні ситуації, керувати своєю поведінкою і настроєм; чітко і лаконічно виражати свої думки; публічно виступати перед колективом педагогів, батьками</p>

дослід- ницькі	<i>складати персоніфікований план розвитку, навчання, виховання дітей; володіти дослідницькими методами в професійній діяльності; вивчати, узагальнювати передовий педагогічний досвід, володіти педагогічною рефлексією</i>
фасиліта- тивні	<i>створювати сприятливі умови для здорового способу життя дошкільників; створювати позитивний емоційний клімат в колективі; оберігати нервову систему дитини від перевантажень; надавати першу медичну допомогу; надавати психологічну допомогу дітям і батькам</i>
прикладні	<i>образотворчі уміння (малювати, ліпити, робити аплікацію тощо); музичні вміння (співати, грати, ритмічно рухатись тощо); володіння технікою показу лялькового театру; володіння комп'ютером і технічними засобами навчання; виготовляти дидактичні матеріали, ігри, іграшки; естетично і педагогічно грамотно оформити виставки, стенди, приміщення та ін.</i>

Керівництво педагогічною практикою

Загальне керівництво усіма видами практик здійснюється відповідальним за практику по кафедрі спільно з відділом педагогічної практики університету.

Фахівці відділу педагогічної практики університету:

- забезпечують чітке планування та організацію усіх видів практики, підводять їх підсумки;
- добирають та погоджують з органами управління освіти бази практики, укладають угоди;
- проводять наради щодо організації і проведення практик з відповідальними за практику на факультеті, деканатом, керівниками ЗДО;
- контролюють своєчасне оформлення документації з практики (накази, звіти, відомості, оплата роботи фахівців ЗДО);
- узагальнюють досвід практики, вносять пропозиції з її вдосконалення, здійснюють загальний звіт за усіма видами педагогічної практики.

До обов'язків відповідальних за практику на спеціальності входять:

- погодження планів і програм практик з директорами ЗДО, деканатом;
- організація і контроль за оформленням студентами санітарних книжок;
- організація настановчих та підсумкових конференцій;
- контроль за своєчасним оформленням документації з практики (накази, звіти, відомості).

Керівництво практикою здійснюють групові керівники-методисти – викладачі кафедри дошкільної освіти.

До обов'язків методиста кафедри входять:

- погодження плану практики з директором ЗДО;
- контроль за складанням і виконанням індивідуальних планів студентами;

- консультації студентам з питань планування освітньої роботи, підготовки до занять, режимних процесів;
- контроль за роботою студентів, присутність на залікових заняттях, перевірка звітної документації студентів;
- виставлення оцінок з педпрактики в екзаменаційній відомості, залікових книжках та індивідуальних планах студентів.

Обов'язки директора ЗДО:

Забезпечення належних умов для проведення педагогічних практик в закладі дошкільної освіти; ознайомлення студентів з дошкільним закладом, документацією, змістом і формами роботи керівників закладу, вихователів; забезпечення проведення практикантами всієї спланованої роботи, контроль за роботою студентів, методична допомога, участь у проведенні підсумків практики.

Вихователь ЗДО ознайомлює студентів із змістом освітньої роботи з дітьми; з документацією; надає допомогу студентам у плануванні та проведенні освітньої роботи, в проведенні роботи з батьками; створює належні умови в даній віковій групі для проведення студентами експериментальної роботи, контролює та оцінює роботу студентів.

Студент-практикант:

- бере участь в настановчій і підсумковій конференціях;
- дотримується графіку роботи і є присутнім на практиці щодня, своєчасно сповіщає керівника про причини своєї відсутності на практиці;
- вивчає спеціальну педагогічну, методичну, психологічну літературу, рекомендовану з кожного виду практики;
- бере участь у групових семінарах, тренінгах, консультаціях, що проводяться в процесі практики;
- виконує всі завдання, передбачені програмою практики, ретельно готується до своєї роботи;
- підпорядковується правилам внутрішнього трудового розпорядку базової освітньої установи, дотримується інструкції, розпорядження адміністрації установи і керівників практики;
- своєчасно оформляє санітарну книжку та необхідну для кожного виду практики документацію;
- проводить самоаналіз рівня практичних умінь; висловлює пропозиції з організації практики, вдосконалення практичної підготовки.

У разі невиконання вимог, що ставляться до практиканта, він може бути усунений від практики. Рішення про продовження термінів практики або повторне її проходження ухвалює декан факультету.

Після закінчення практики студенти представляють документацію згідно з вимогами, що ставляться до кожного її виду. Обов'язковими є індивідуальний календарний план з відмітками про виконання всіх завдань, щоденник практики, що містить самоаналіз педагогічної діяльності; звіт про виконану роботу, заснований на самооцінці роботи студента, конспекти занять тощо.

Оцінювання практики

Для оцінювання педагогічної практики послуговуються такими методами, як:

- спостереження за студентами в процесі проходження практики та аналіз якості їх роботи (окремих видів);
- бесіди з директорами ЗДО, вихователями, студентами;
- аналіз результатів роботи студента;
- самооцінка студентом міри власної підготовленості до практичної роботи і її якості;
- аналіз звітної документації студентів (щоденників, індивідуальних планів практики, конспектів різних видів роботи, звітів про педагогічну практику, підготовлених дидактичних і наочно-методичних матеріалів для роботи з дітьми дошкільного віку).

Рівні якості педагогічної діяльності студента на початку та в кінці практики:

1. Емпіричний рівень. Педагогічні завдання і ситуації розв'язуються шляхом спроб і помилок. Професійні знання майже не використовуються в роботі. Методична література використовується мало, тому мають місце випадкові спонтанно підібрані методи і прийоми, що часто приводить до методичних помилок та заважає досягненню мети заняття. Самостійна розробка конспектів здійснюється з труднощами та великою кількістю помилок.

2. Репродуктивний. У роботі широко використовує конспекти і розробки занять, подані у методичній літературі. Має труднощі при розв'язанні творчих завдань. Як правило, потребує сторонньої допомоги. Вибір методів неправильний або малоефективний. Може досягати гарних результатів, працюючи за зразком, копіюючи методи і прийоми інших педагогів. Має складнощі при адаптації до нових умов.

3. Репродуктивно-творчий. У педагогічній діяльності намагається творчо використовувати конспекти і розробки з методичної літератури. Вміє адаптувати до вікових та індивідуальних особливостей дітей. При розв'язанні нестандартних ситуацій ефективно використовує метод аналогії. У роботі чітко керується методичними рекомендаціями, тому творчість виражається незначною мірою. Діяльність будується переважно за відпрацьованими стереотипами з внесенням незначних змін. Оригінальних занять, як правило, не проводить.

4. Творчо-репродуктивний. Творчо використовує розробки та конспекти занять з методичної літератури з урахуванням віку, індивідуальних особливостей ситуацій. Трансформує педагогічний досвід інших відповідно до власних особливостей. Виявляє активність у пошуку оригінальних нетрадиційних форм, методів, прийомів і засобів діяльності. Здатен провести цікаве заняття за умови незначної допомоги. Може знаходити правильний вихід зі складної ситуації.

5. Творчий. Демонструє зв'язок теоретичних знань з потужним творчим потенціалом. Здатний самостійно розробити нову ідею, систему оригінальних, методично ефективних занять, добре розвинена імпровізація. Легко і швидко знаходить правильне рішення нестандартних ситуацій. Має розвинену пе-

дагогічну рефлексію. Виявляє творчий пошук, професіоналізм, індивідуальний стиль педагогічної діяльності.

Критерії оцінювання практики:

- I. Рівень професійно-педагогічних умінь.
- II. Вияв професійно значущих якостей особистості: дисциплінованість, організованість, доброзичливість, саморегуляція, любов до дітей.
- III. Реалізація особистісно орієнтованої моделі взаємодії з дітьми та їх батьками.
- IV. Якість виконання всіх завдань практики.
- V. Рівень вияву творчості.
- VI. Рівень педагогічного аналізу і рефлексії.
- VII. Якість звітної документації.

Система оцінювання практик

Сума балів	Національна шкала	Оцінка ECTS
90–100	Відмінно	A
74–89	Добре	B, C
60–73	Задовільно	D, E
0–59	Незадовільно	FX, F

Кри- терії Оцін- ка	I	II	III	IV	V	VI	VII
	1	2	3	4	5	6	7
<i>Відмінно A 90...100</i>	Високий	Виявив всі перераховані якості	Високий рівень реалізації	В переважній більшості випадків відмінне	Творчий і творчорепродуктивний	Високий	Охайне, відповідає вимогам, здана своєчасно
<i>Добре B 82...89</i>	Вище середнього	Недостатня ініціативність	В більшості випадків високий і частково середній	В більшості випадків відмінне і частково добре	Творчорепродуктивний	Достатньо високий	Відповідає вимогам, здана своєчасно

<i>Добре С 74...81</i>	Середній	Недостатня самостійність, ініціативність	В більшості випадків середній і частково високий	В більшості випадків добре і частково задовільне	Репродуктивно-творчий	Достатній	Відповідає вимогам, здана своєчасно
<i>Задовільно D 64...73</i>	Середній, нижче середнього	Не виявив достатньою мірою перераховані якості	В більшості випадків середній і частково низький	В більшості випадків задовільне і частково добре	Репродуктивний	Допустимий	Відповідає не всім вимогам
<i>Задовільно E 60...63</i>	Нижче середнього	Не виявив достатньою мірою перераховані якості	В більшості випадків низький і частково середній	В переважній більшості випадків задовільне	Репродуктивний	Допустимий або низький	Відповідає не всім вимогам
<i>Незадовільно FX 35...59</i>	Нижче середнього, низький	Не виявив перераховані якості	Низький	Незадовільне, задовільне	Емпіричний, репродуктивний	Низький або допустимий	Не відповідає вимогам, здана невчасно
<i>Незадовільно F 0...34</i>	Низький	Не виявив перераховані якості	Низький або відсутній	Незадовільне	Емпіричний	Низький або відсутній	Не відповідає вимогам або не здана

Завдання практики вважається виконаним за наявності усіх видів завдань

1.3. Організація та проходження практик здобувачами вищої освіти в умовах дистанційного навчання

В умовах **дистанційного проходження практики** основна увага здобувачів вищої освіти спрямовується на оволодіння здобувачами вищої освіти уміння: самоорганізованості, самостійного добору методичного матеріалу; розробки конспектів більш широкого та різноманітного, ніж в умовах традиційного виду практики у групах дітей раннього віку, форм роботи з дітьми з урахуванням кращих здобутків практики ЗДО.

У період карантину навчальна практика проводиться при фаховій кафедрі. Методист практики має розмістити у віртуальному навчальному середовищі скориговані завдання практики, розмістити необхідні матеріали. Консультації здобувачів вищої освіти з методистом кафедри дошкільної освіти, а за необхідності, – із педагогічними працівниками закладу дошкільної освіти, – можуть проводитися за допомоги сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (наприклад, на платформі для відео конференцій Zoom, за використання месенджера Viber, шляхом листування електронною поштою тощо). Пошук необхідних методичних матеріалів та зразків наочності добирається студентами в ресурсах електронних Інтернет-сайтів, орієнтовний перелік яких надано у даному посібнику до кожного із видів педагогічних / виробничих практик. У звітній документації обов'язково зазначається перелік інформаційних ресурсів, якими користувався здобувач вищої освіти при проходженні практики у дистанційному режимі.

Розділ II ПРОГРАМИ ПРАКТИК

ПРОГРАМА ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ (без відриву від виробництва)

ОПИС ПРЕДМЕТА ПРАКТИКИ

Предмет: ознайомлення студентів із специфікою роботи ЗДО

Курс: підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфіка- ційний рівень	Характеристика практики
Кількість кредитів за ECTS: 1,5 Модуль: 1 Змістових модулів: 3 Загальна кількість годин: 45	Напрямок підготовки: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 012 «Дошкільна освіта» Перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова Рік підготовки: 1 Вид контролю: залік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Важливим етапом у системі професійної підготовки майбутнього педагога, вагомою ланкою формування професійних умінь і засвоєння навичок педагогічної професії є система педагогічних практик. Саме в період проходження практики у студента закладається фундамент досвіду професійної діяльності, професійні якості особистості, відповідальне ставлення до педагогічної діяльності.

Підготовка фахівців спеціальності "Дошкільна освіта" передбачає поєднання теоретичного та практичного компонентів у цілісному навчальному процесі. Опора в процесі навчання на передовий та власний досвід сприяє свідомому засвоєнню студентами змісту освіти, зміцненню їх професійного вибору та інтересу до майбутньої професії.

Ознайомча практика передбачена в першому семестрі і є важливою складовою вивчення навчального курсу "Вступ до спеціальності". Вона допоможе студентам ефективніше та раціональніше підійти до вирішення завдань подальших практик, оскільки вони ознайомлюються з середовищем ЗДО, особливостями роботи вихователя й інших фахівців ЗДО: практичного

психолога, логопеда (за наявності за штатним розписом), помічника вихователя, оволодівають певними практичними вміннями й навичками в роботі з дітьми.

Ознайомча практика проводиться без відриву від навчання. Перебування студентів у ЗДО під час практики складає 3 години на день, оскільки її проходження відбувається у другій половині дня.

Метою практики є ознайомлення студентів з майбутнім професійним середовищем, освітнім процесом закладу дошкільної освіти, особливостями професії вихователя дошкільного закладу.

Завдання ознайомчої практики

1. Виховувати у студентів інтерес і любов до майбутньої професії.
2. Поглибити і закріпити теоретичні знання, отримані в курсі "Вступ до спеціальності": про освітній процес ЗДО, педагогічну діяльність вихователя і її характеристики, основні професійні функції педагога-вихователя, специфіку професіограми вихователя та навчити співвідносити теоретичні знання з практикою.
3. Формувати уміння цілеспрямовано спостерігати за роботою вихователя у ЗДО.
4. Сприяти формуванню і розвитку в студентів професійних умінь і навичок, особистісних якостей вихователя.
5. Формувати у студентів уявлення про сутність роботи різних фахівців у дошкільній установі.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти різних типів і сім'ї.

Загальні компетентності:

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ТА НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

Змістовий модуль I. Навчальна діяльність

Відвідування ЗДО різних типів. З'ясування особливостей ЗДО: тип, структура закладу, розвиваюче оточення, (кабінети директора, методиста, медичної сестри, музичний зал, спортивний зал, харчоблок тощо), структура групової кімнати (роздягальня, спальня, розвивальні осередки: ігровий, книжковий, мистецький, будівельний, осередок сенсорики, музичний, рухової активності, відпочинку, ігор з піском, водою, снігом, вітром і відповідного в них обладнання, матеріалів, інструментів, наочних і дидактичних посібників, картин тощо).

Зустріч з педагогічним колективом освітнього закладу. Визначення основних аспектів роботи ЗДО у бесіді з керівництвом: особливості функціонування закладу, основні напрямки роботи, штатний розклад, режим дошкільної установи, кількість груп і наповнюваність дітей в них.

Знайомство з вихователями різних вікових груп: реалізація педагогом особистісно орієнтованого підходу в освітньому процесі: не сварити (особливо при всіх), не порівнювати з іншими, хвалити за успіхи, не жалітися на них батькам вихованців, не грубити тощо; з'ясування функцій та посадових обов'язків вихователя; аналіз педагогічної діяльності вихователя в першу і другу половину дня; визначення необхідності співробітництва вихователя і помічника вихователя; з'ясування особливостей стосунків вихователя з дошкільниками (ставлення дітей до вихователя і вихователя до них, прихильність дитини до дорослого (розкриває секрети, хоче з ним в подорож, хоче бути схожим на вихователя, часто з ним спілкується, хоче бути схожим на значимого дорослого тощо). Співробітництво з батьками дошкільників (стиль спілкування, зміст роботи, залучення до життєдіяльності вікової групи тощо).

Ознайомлення з особливостями навчання й виховання дітей: режим групи, організація життєдіяльності дітей вікової групи: заняття, прогулянок, заходів, різних видів діяльності (ігрової, трудової, пізнавальної, спілкування, образотворчої: малювання, аплікації, ліплення, конструювання, літературної, музичної, театральної тощо). Проведення свят (обрядових, спортивних), розваг.

Змістовий модуль II. Практична діяльність

Вивчення плану роботи вихователя вікової групи. Участь у проведенні режимних процесів (харчування, прогулянки, ігор, дозвілля тощо).

Спілкування з дітьми щодо їх інтересів, бажань, улюблених іграшок, мультфільмів, казок і ін.

Допомога дитині у виконанні різних доручень вихователя (зібрати іграшки, чергувати перед заняттями, доглядати за кімнатними рослинами).

Погратися з дітьми, вивчити вірш, прочитати казку. Всі ці дії повинні бути погоджені з вихователем.

Розробка та виготовлення наочних та дидактичних посібників для роботи з дітьми.

Змістовий модуль III. Звітна документація

Підготовка портфоліо студента-практиканта. Оформлення щоденника практики. Оформлення звіту про проходження практики. Підготовка портфоліо вихователя ЗДО (вікової групи).

Діяльність студентів у процесі ознайомчої практики здійснюється в таких напрямках:

I. Ознайомлення з архітектурними, предметно-побутовими особливостями дошкільного закладу. Ознайомлення зі структурою дитячого садка (склад педагогічного та обслуговуючого персоналу, кількість дітей); структура закладу (кабінети директора, методиста, музичного керівника, завгоспа, кастелянки, медсестри тощо, кількість вікових груп та їх наповнюваність, музичний зал,

спортивний зал, харчоблок тощо); структура групової кімнати (роздягальня, ігрова, спальня, гігієнічна тощо).

Ознайомлення з архітектурними, предметно-побутовими особливостями ЗДО, матеріально-технічною базою передбачає екскурсію студентів по території дитячого садка (на подвір'ї та в приміщенні): оглянути та визначити особливості ігрового майданчика на подвір'ї (обладнання місця для гри в піску, різноманітні гойдалки тощо); озеленених територій (наявність і розміщення квітників, саду, городу); оснащення вікових груп (осередки (локації), матеріали і обладнання для різних видів діяльності тощо); кімнат загального користування для дітей різних вікових груп (музичного залу, спортивного залу та інших); наявність педагогічної літератури (фахових видань, навчально-методичної літератури), програвачів, комп'ютерів, телевізорів, творів мистецтва (картини, скульптури, вишивки тощо).

З'ясувати кількість вікових груп у ЗДО, їх наповнюваність, склад педагогічного, медичного та обслуговуючого персоналу

II. Спостереження за організацією роботи вихователя у освітньому процесі ЗДО передбачає: ознайомлення з основними напрямками та особливостями його роботи (прийом дітей, проведення всіх режимних процесів, занять, дозвілєвих видів роботи, різних форм і методів роботи з батьками (збори, консультації, бесіди тощо)) та реалізація в процесі них аспектів виховання: розумового, естетичного, морального, трудового та інших; фахівців, що забезпечують додаткові освітні послуги (наприклад: інструктор з фізичного виховання, інструктор з образотворчої діяльності, вчитель іноземної мови, практичний психолог, музичний керівник)

III. Допомога вихователю в організації освітньої роботи у віковій групі передбачає допомогу у проведенні занять та участь студентів-практикантів у освітньому процесі, що здійснюється під керівництвом вихователя.

КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Керівництво практикою здійснює викладач фахової кафедри університету. Він має надавати методичну допомогу та здійснювати контроль за роботою студентів-практикантів.

Викладач-методист зобов'язаний ознайомити директора ЗДО і вихователів з програмою практики з метою ефективної взаємодії викладача, вихователя-наставника та студента-практиканта.

З метою більш успішного виконання поставлених у програмі завдань практики доцільно закріпити не більше двох студентів за кожною віковою групою дітей.

Орієнтовний зміст роботи студента-практиканта в ЗДО*

День тижня	Зміст роботи студента-практиканта
Перший день	<ol style="list-style-type: none">1. Зустріч із директором ЗДО: ознайомлення зі структурою дошкільної установи, основними напрямками роботи, розпорядком роботи, обов'язками працівників.2. Зустріч та знайомство з колективом вихователів та дітьми різних вікових груп: розподіл студентів по дитячих вікових групах та закріплення за вихователями; ознайомлення з планом освітньої роботи вихователя на тиждень та складання свого індивідуального плану роботи відповідно до завдань практики
Другий день Третій день	<ol style="list-style-type: none">1. Спостереження освітнього процесу: гімнастика пробудження, полуденок, самостійна діяльність дітей, прогулянка), заходи, різні види діяльності: ігрова, трудова, навчальна тощо.2. Організація ігрової діяльності дітей (під керівництвом вихователя)
Четвертий день П'ятий день	<ol style="list-style-type: none">1. Включення в освітній процес за проханням (потребою) вихователя.2. Допомога вихователю у проведенні занять.3. Участь у організації дозвілля дітей

**Примітка. Результати виконаної роботи студентами заносяться в щоденник спостереження й аналізуються (робиться акцент на власних позитивних і негативних моментах практиканта щодо включення у освітній процес ЗДО).*

Методичні вказівки щодо ведення документації з ознайомчої практики

Після закінчення ознайомчої практики студенти не пізніше ніж через 3 дні здають викладачу-методисту практики таку звітну документацію:

1. Оформлення портфолію вихователя.
2. Оформлення портфолію студента-практиканта.
3. Щоденник спостережень (з індивідуальним планом роботи).
4. Звіт про проходження ознайомчої практики.

Щоденник необхідно розглядати як своєрідний педагогічний документ.

Щоденні записи не повинні бути простою фіксацією фактів, обліком проведеної роботи, а містити аналіз фактів, подій, явищ, що спостерігались, роздуми, власні враження баченого, пережитого під час практики. Обов'язковий елемент – самокритичний аналіз і об'єктивна оцінка своєї роботи.

Ведеться щоденник в окремому зошиті за схемою.

1 сторінка

Щоденник з ознайомчої практики
ЗДО № _____
студентки-практикантки I курсу групи _____
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя
Прізвище, ім'я студента

2 сторінка Завдання педагогічної практики

3 сторінка Режим групи

4 сторінка **Індивідуальний план роботи**

Дата	Зміст роботи	Відмітка про виконання

5 сторінка Список дітей групи

6, 7 сторінка й так далі.

Щоденник педагогічних спостережень

Дата	Зміст роботи	Самоаналіз виконаної роботи

ЗВІТ

про проходження ознайомчої практики студента-практиканта (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Місце проходження педпрактики (місто, номер закладу, назва, тип).
Прізвища директора, методиста, вихователя вікової групи освітнього закладу.
2. Термін проходження педагогічної практики та прізвище керівника від кафедри.
3. Умови проходження педагогічної практики (загальні враження).
4. Ознайомлення з планом роботи вихователя (формат документу, основні його складові, зміст).
5. Знайомство з дітьми (перші враження).
6. Спостереження за дітьми під час різних режимних моментів.
7. Особливості взаємодії вихователя з дітьми (стилі педагогічного спілкування (авторитарний, демократичний, ліберальний тощо), модель взаємодії (навчально-дисциплінарна, особистісно орієнтована)
8. Висновки про виконання завдань практики (аналіз причин невиконання/виконання певних пунктів плану).

Портфоліо студента

1. Прізвище, ім'я, по батькові.
2. Мотив вибору майбутньої професії (любов до дітей, родинне покликання (члени родини присвятили свою трудову діяльність педагогічній ниві), порада подруги та ін.
3. Моє улюблене заняття (хореографія, співи, вишивання, плетіння тощо). Представити у вигляді фоторепортажу, з власною участю, обов'язково з описом (мотив вибору заняття, досягнення у даній сфері, власні напрацювання).
4. «Що я знаю про професію вихователя дітей дошкільного віку». Розкрити складність (легкість) професії.
5. «Я – майбутній вихователь».

Портфоліо вихователя (або буклет)

1. Прізвище, ім'я, по батькові.
2. Педагогічне кредо.
3. Посадові обов'язки і функції вихователя.
4. Професіограма вихователя ЗДО.

Буклет має бути двостороннім, складатися з трьох частин. Готується із зазначенням всіх складових професіограми вихователя (професійно-особистісні якості, професійні знання, педагогічні вміння і навички, здібності, психограма), а також його прав і обов'язків.

Пам'ятки для студентів і вихователя

- Всі свої дії, які тим чи іншим чином пов'язані з проходженням практики в ЗДО, студенти мають узгоджувати з вихователем.
- Найпершим помічником і порадиником для вас є вихователь, який завжди поруч з вами і методист кафедри.
- Своєчасне виконання та здача звітної документації викладачу, з урахуванням поставлених вимог щодо практики, є гарантією вашого успіху і позитивної оцінки.
- Вихователям намагатися залучати студентів у різноманітні сфери освітньої діяльності ЗДО.
- Підказувати, давати поради студентам в разі потреби.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист кафедри дошкільної освіти		
		Максимальна кількість балів	Отримана кількість балів	Примітки
1	Портфолію студента-практиканта	25		
2	Портфолію вихователя вікової групи (буклет)	25		
3	Оформлення щоденника практики	40		
4	Оформлення звіту про проходження практики	10		
	Всього:	100		

**Завдання для студентів-практикантів, які стосуються змістових модулів програми 1-2 знаходять відображення в щоденних записах щоденника педагогічних спостережень, та відповідно беруться до уваги при його оцінюванні. Таким чином, в щоденнику мають бути відображені наступні позиції: особливості функціонування ЗДО; режим роботи; структура дошкільного закладу; режим дня дітей вікової групи; розвивальне середовище групи; зміст взаємодії вихователя з дітьми і їх батьками; структура плану роботи вихователя; участь у виготовленні наочно-дидактичних матеріалів для роботи з дітьми; міра участі у взаємодії з дітьми (захід, свято, режимні процеси тощо).*

Методи оцінювання: поточне та підсумкове оцінювання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про дошкільну освіту". Київ, 2001.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. 2021. 38 с.
3. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / за заг. ред. О. В. Низковської. 2017. 256 с.
4. Вілкес Е. Кращі ідеї для дитячого дозвілля. Харків: Книжковий клуб, 2008. 115 с.
5. Дитина: освітня програма для дітей від 2 до 7 років/наук. кер. В. О. Огнев'юк. Київ: КУ імені Б. Грінченка, 2016. 304 с.
6. Елканов С. Б. Основы профессионального самовоспитания будущего учителя : учебн. пос. для студентов пед. институтов. Москва: Просвещение, 1989. 188 с.
7. Закон України "Про вищу освіту". Київ, 2014.
8. Закон України "Про освіту". Київ, 2017.
9. Концепція педагогічної освіти. Київ, 1998. 20 с.
10. Котирло В. Майстерність вихователя як умова ефективності педагогічного процесу. *Дошкільне виховання*. 1995. № 10. С. 15–17.
11. Кучерявий О. Засади організації професійного самовиховання педагогів дошкільних закладів і початкової школи. *Освіта і управління*. 2000/2001. Т. 4. № 1–2. С. 115–127.
12. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : у 2-х ч. : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Вища школа, 2006. 360 с.
13. Марочко Г. Професіоналізм вихователя дитячого будинку. *Дошкільне виховання*. 2000. № 2. С. 10–12.
14. Мостова І. М. Навчання без надмірних зусиль. Чернівці, 2000. 96 с.
15. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Лекції зі вступу до спеціальності. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 88 с.
16. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: навч. посіб. Для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 114 с.
17. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Академвидав, 2006. 456 с.
18. Чернікова Г. Педагогічної майстерності можна і треба вчити. *Дошкільне виховання*. 1998. № 7. С. 14.
19. Я у Світі: програма розвитку дитини від народження до шести років/наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна, 2019. 488 с.

ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

ОПИС ПРЕДМЕТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

Курс: підготовка бакалавра	Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікацій- ний рівень	Характеристика практики
Кількість кредитів за ECTS: 3 Загальна кількість годин: 30 Семестр: V	Шифр і найменування галузі: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 012 «Дошкільна освіта» Перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова Рік підготовки: 3 Вид контролю: залік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Період раннього дитинства – один із найважливіших у становленні особистості. У жодний віковий період фізичний, психічний та соціальний розвиток не відбувається так інтенсивно, як у перші роки життя. Сучасна дитина значною мірою відрізняється від однолітка минулих десятиліть, на що впливає інформаційне насичення світу, рання взаємодія дитини із високотехнологічними досягненнями, медіа впливом, що характеризує новий простір життя сучасної дитини. Суттєво змінилися суспільні запити щодо розвитку та виховання дітей раннього віку, що визначається неповним використанням дорослими резерву раннього віку або перебільшенням його можливостей; сліпим наслідуванням батьками «моди» на методики раннього розвитку дитини; намаганням дорослих якомога раніше підготувати дитину до школи та рядом інших чинників.

Практика закладів дошкільної освіти зазнає суттєвих змін щодо оновлення підходів до організації процесу розвитку та виховання дітей 2-3 років життя – вона стає більш дитиноцентричною, зазнає позитивних змін у доборі більш сучасних, ефективних і цікавих для дітей форм розвивально-виховної роботи.

Ці та інші фактори визначають необхідність забезпечення ефективної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 012 «дошкільна освіта» до набуття фахових навичок щодо роботи з дітьми раннього віку. Зміст практики студентів у групах дітей раннього віку відбувається у відповідності із вимогами чинних програм дошкільної освіти, зокрема – програми розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років «Оберіг».

Виробнича: педагогічна практика у ЗДО (в групах раннього віку) проводиться в V семестрі (4 тижні). Кількість здобувачів освіти щодо їхнього

розподілу до однієї дошкільної установи визначається наповненістю студентської академічної групи, але має бути не менше 2-х здобувачів освіти на групу дітей раннього віку у ЗДО.

Спочатку здобувачі спостерігають за роботою вихователя-наставника, а потім самостійно проводять заняття, режимні процеси, інші форми освітньо-виховної роботи.

Метою педагогічної практики у групах дітей раннього віку є набуття студентами досвіду педагогічної роботи з дітьми другого та третього років життя відповідно до вимог сучасної дошкільної освіти.

Діяльність студентів під час педагогічної практики має спрямовуватися на виконання таких **завдань** щодо розвитку та вдосконалення професійних умінь та навичок:

- 1) спостерігати та аналізувати педагогічний процес у групах дітей раннього віку у закладі дошкільної освіти, визначати його специфіку та освітньо-виховну ефективність;
- 2) спостерігати та аналізувати методичні основи роботи вихователя та здійснювати самоаналіз педагогічної діяльності у групі дітей раннього віку;
- 3) створювати емоційно-розвивальне середовище у групі дітей раннього віку як вид середовища, що здійснює позитивний вплив на емоційний розвиток дитини раннього віку унаслідок добору відповідних ефективних організаційних і педагогічних умов;
- 4) організовувати життєдіяльність дітей раннього віку з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей;
- 5) здійснювати розвивальну, оздоровчу, виховну та освітню роботу у групах дітей раннього віку;
- 6) спостерігати та аналізувати розвиток дитини раннього віку, використовуючи різні методи психолого-педагогічної діагностики;
- 7) аналізувати процес адаптації дитини раннього віку до умов закладу дошкільної освіти з метою його полегшення;
- 8) налагоджувати співпрацю із родинами вихованців (консультації, бесіди тощо).
- 9) забезпечувати безпеку життєдіяльності дітей раннього віку, виявляти турботливе ставлення до них, їхнього розвитку та здоров'я;
- 10) виховувати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати до поглиблення педагогічних знань та удосконалення педагогічних здібностей.

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність до вирішення складних професійних завдань та проблем, пов'язаних із розвитком, вихованням і навчанням дітей 2-3 років життя у закладах дошкільної освіти на основі набутих професійних компетенцій.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах					
		Вихователь-наставник ЗДО			Методист кафедри дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис	Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Самостійне проведення різних форм організації життєдіяльності дітей, основних видів педагогічної діяльності вихователя, передбачених індивідуальним планом студента	20			-		
2	Розробка та виготовлення наочного і методичного посібника для роботи з дітьми раннього віку	-			20		
3	Залікові форми роботи:						
	• Заняття сенсорного розвитку дітей	10			10		
	• Ранкова гімнастика	6			6		
	• Рухлива гра	6			6		
4	Щоденник	-	-	-	6		
5	Письмовий аналіз заняття вихователя наставника	-	-	-	5		
6	Письмовий самоаналіз заняття	-	-	-	5		
Всього: 100		42			58		

У разі проходження практики в дистанційному режимі структура залікового кредиту має такий формат

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист кафедри дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Розробка та виготовлення наочного і методичного посібника для роботи з дітьми раннього віку	10		
2	Залікові матеріали (конспекти з обов'язковою наочністю дібраних дидактичних матеріалів та атрибутів) до:			
	• 2-х занять щодо сенсорного розвитку дітей із різних розділів Програми	20		
	• 3-х видів гімнастики (наприклад: гімнастика пробудження, уранішня, дихальна, пальчикова тощо)	15		
	• 3-х видів рухливих ігор (на удосконалення різних видів основних рухів)	15		
3	Щоденник	25		
4	Звіт студента-практиканта про проходження практики.	15		
	<i>Всього: 100 балів</i>	100		

Педагогічна практика в групах дітей раннього віку триває протягом 2-х тижнів (10 робочих днів) для здобувачів вищої освіти денної форми навчання та один тиждень (5 робочих днів) для студентів заочної форми навчання. Зміст практики складають три змістові модулі, виконання завдань яких розраховано на означений термін – відповідно завдання кожного модуля мають виконуватись здобувачами вищої освіти протягом встановленого часу.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Спостереження та аналіз розвивального середовища групи дітей раннього віку та педагогічної діяльності вихователя

Самостійному проведенню в групі передують ознайомлення з роботою ЗДО, його працівниками, що передбачене програмою ознайомчої практики, а також *спостереження й аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника*. Студент-практикант повинен щодня ознайомлюватись із планом освітньо-виховної роботи, яким керується вихователь, у бесіді з педагогом виявляти доцільність і відповідність програмі накреслених завдань, обраних вихователем форм, сучасних методів і прийомів роботи з дітьми. Спостерігаючи за роботою вихователя-наставника, студент-практикант веде робочий щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу і власного використання аспекти педагогічного процесу.

Особливу увагу слід звернути на своєрідність організації педагогічного процесу в групі дітей раннього віку: комплектування групи, організацію інтер'єру групових приміщень, стиль педагогічного спілкування вихователя-наставника, розподіл обов'язків між персоналом групи тощо. Студент-практикант вивчає режим життя групи, специфіку організації життєдіяльності малюків. Слід звернути увагу на ефективність створеного у групі середовища емоційного розвитку дитини, що може визначатися, зокрема: у створенні сприятливої зовнішньої обстановки у групі; позитивного емоційного тону, забезпеченні у дитини відчуття емоційної безпечності та стабільності тощо. Емоційно-активізуючий компонент означеного середовища передбачає використання педагогом у роботі з дітьми сучасних емоційно активізуючих занять, ігор, хвилинок тощо.

Важливою частиною педагогічної діяльності вихователя є підготовка і проведення занять з дітьми. Студент-практикант залучається до процесу підготовки занять (допомагає готувати та розміщувати дидактичний матеріал, створювати в групі умови для проведення заняття тощо), після заняття обов'язково обговорює його з вихователем-наставником, фіксуючи у робочому щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття, а також власні творчі ідеї щодо навчання дітей раннього віку, що виникли у процесі перегляду заняття та його обговорення.

Спостерігаючи педагогічний процес, студент-практикант ознайомлюється також із методичним і дидактичним забезпеченням освітнього процесу: аналізує наявні у групі та у методичному кабінеті дошкільного закладу ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, встановлює їх відповідність сучасним вимогам роботи з дітьми раннього віку, за необхідності – оновлює або удосконалює щодо використання у своїй подальшій діяльності під час педагогічної практики.

Залікові завдання

1. Вивчення особливостей організації емоційно-розвивального та предметно-просторового середовища в групах раннього віку, що забезпечує сприятливий емоційний і психологічний клімат для дитини і вихователя.

Методичні рекомендації здобувачам вищої освіти щодо виконання завдання:

- ознайомитись з приміщенням групи, розміщенням і призначенням кімнат, їх обладнанням;
- ознайомитись з інтер'єром групової кімнати та визначити, чи відповідає він естетичним вимогам; інтересам дітей, їх психічному здоров'ю, реалізації освітніх завдань;
- з'ясувати, якою мірою забезпечується педагогом емоційний розвиток дитини, створюються і зберігаються сприятливі для емоційного життя малюка емоційні фактори та усуваються несприятливі впливи;
- з'ясувати, чи створені в ігровій кімнаті умови для предметної та орієнтувально-пізнавальної діяльності, індивідуальних ігор, рухової активності, творчої зображувальної діяльності. Записи стосовно створених умов для діяльності дитини можна фіксувати, заносючи дані в таблицю:

Вид діяльності	Іграшки та посібники	Кількість	Психолого-педагогічний аналіз

2. Вивчення та аналіз завдань виховання дітей раннього віку. Протягом терміну проходження практики фіксувати завдання, які висуваються та розв'язуються в групі раннього віку.

Форма звітності: робочий щоденник педагогічної практики.

Протоколи спостережень студентів за педагогічним процесом та освітньо-виховною діяльністю вихователя та створенням ним ефективного емоційно-розвивального середовища у групах дітей раннього віку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя

Поступово спостереження та аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника починає доповнюватися *самостійним виконанням студентом-практикантом обов'язків вихователя*. Уже з перших днів практики студент повинен допомагати вихователю групи проводити ранковий прийом дітей, організацію їх життєдіяльності (сніданок, обід, денний сон, ранкову та коригуючу гімнастики, туалет), ігри з дітьми, прогулянки. Далі студент-практикант організовує вказані частини освітньо-виховного процесу самостійно.

З другого тижня практики студент-практикант повинен самостійно здійснювати всі основні види педагогічної діяльності вихователя. Він, проконсультувавшись із педагогом-наставником, складає детальний план освітньої роботи своєї робочої зміни, який фіксує у робочому щоденнику педагогічної практики і, за домовленістю з наставником, у груповому календарному плані. Щодня перед початком роботи студент-практикант подає для затвердження наставнику конспекти занять, які буде проводити з дітьми, готує необхідний матеріал до заняття.

Готуючись до занять, інших форм роботи з дітьми, студент удосконалює навички роботи з методичною літературою, сучасними дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей своєї групи.

Під час проведення роботи з дітьми студент-практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити свій інтерес, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, формує у себе уміння слухати дітей, розмовляти з малюками, бути уважним до їхніх потреб. Важливо також навчатись враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей, здійснювати особистісно орієнтований підхід у навчанні та вихованні дітей раннього віку.

Кожне заняття, проведене студентом-практикантом, обговорюється з вихователем-наставником, який оцінює заняття за шкалою залікового кредиту педагогічної практики в групах дітей раннього віку, фіксуючи оцінку у журналі обліку роботи студентів під час педагогічної практики.

Студент-практикант також активно долучається до створення наочних матеріалів і дидактичних посібників, добору методичних матеріалів, які необхідні у групі, де працює практикант. У кінці робочої зміни студент-практикант обговорює свою діяльність з вихователем-наставником, отримує консультації щодо наступного робочого дня. Усю проведену самостійно роботу студент-практикант фіксує в щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

Самостійна освітньо-виховна робота студента-практиканта з дітьми групи доповнюється *організаційно-педагогічною та методичною роботою*, яку він проводить протягом усього основного періоду практики. Ця робота містить створення у групі умов для адаптації до дошкільного закладу дітей, які прибувають у групу за час педагогічної практики (складання плану індивідуальної роботи з дитиною, проведення бесід з батьками, організація діяльності дитини у перші дні перебування в дитячому садку тощо).

Студент-практикант ознайомлюється також із різноманітними формами і змістом пропаганди педагогічних знань серед батьків, бере участь у підготовці матеріалів для куточка батьків, папок-пересувок, допомагає у підготовці і проведенні батьківських зборів, за потреби організовує групові або індивідуальні консультації для батьків своїх вихованців. Під час педагогічної практики студент повинен також брати участь в усіх методичних заходах, що

проводяться у дошкільному закладі; може залучатися до роботи методичного кабінету дитячого садка (готувати реферати на певну тематику, допомагати у систематизації методичних матеріалів, оформленні стендів, виготовленні дидактичних наочних посібників).

Здобувач освіти, проходячи практику, повинен звернути особливу увагу на ознайомлення з передовим педагогічним досвідом, який вивчається і впроваджується в дитячому садку. Зміст проведеної студентом-практикантом методичної роботи має бути відображений у робочому щоденнику педагогічної практики, результати всіх видів організаційно-педагогічної та методичної діяльності оцінюються працівниками дошкільної установи (вихователем групи, методистом або директором ЗДО).

Залікові завдання

Індивідуальне завдання: розробка та виготовлення наочних і методичних посібників для роботи з дітьми раннього віку.

Форма звітності: конспекти матеріалів для роботи у щоденному житті, виставка-конкурс виготовлених власноруч наочних посібників.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Проведення відкритих залікових занять, оформлення звітної документації

На завершальному етапі практики студенти-практиканти проводять *відкриті залікові заняття*, на яких повинні бути присутні методист практики зі ЗВО, директор або методист дошкільного закладу, вихователь-наставник, а також студенти-практиканти, які проходять практику в цьому закладі дошкільної освіти. Тему відкритого заняття студент-практикант обирає за власним бажанням, однак доцільно, щоб вона відповідала плану роботи групи.

Складаючи конспект заняття, студент-практикант повинен виявити рівень своїх педагогічних здібностей, теоретичних та методичних знань. Для залікового заняття обираються інноваційні форми та методи навчання дітей, що відповідають сучасному рівню науки і практики. До залікового заняття студент готує цікавий матеріал, продумує нетрадиційну обстановку в групі тощо. Конспект відкритого заняття має бути затверджений вихователем-наставником за два дні до його проведення.

Після відкритого залікового заняття, проведеного кожним студентом-практикантом, відбувається його обговорення всіма присутніми на занятті. Студенти-практиканти роблять усебічний аналіз заняття, відзначивши відповідність його змісту програмі певної вікової групи, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність заняття, висловлюють зауваження, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті навчальних завдань.

Результати педагогічної практики розглядаються на підсумковій педагогічній раді, у якій беруть участь керівники дошкільної установи, студенти-практиканти та їхні вихователі-наставники, викладач, який керує практикою. На педагогічній раді затверджують характеристики студентів-практикантів, складені

вихователями. У характеристиці дається розгорнутий аналіз роботи студента під час практики, його ділових та особистісних якостей і вказується загальна оцінка за педагогічну практику.

Завершальним етапом роботи студента-практиканта є оформлення звітної документації та підготовка до участі у підсумковій конференції за результатами практики.

Студенти підгрупи, що проходили практику в одному ЗДО, готують тематичну звітну доповідь, у якій розкривають підсумки практики та висвітлюють одну з актуальних проблем виховання і навчання дітей раннього віку. Для доповіді обираються теми, які висвітлюють специфіку конкретного дошкільного закладу, кращий досвід виховання дітей раннього віку, власні здобутки та успіхи. За результатами практики підгрупа студентів оформляє фотогазету.

Залікові завдання

Завдання 1. Ознайомлення з особливостями методики проведення заняття з сенсорного виховання з дітьми раннього віку (заняття повинно мати комплексний характер)

Методичні рекомендації студентам щодо виконання завдання:

1. Спостерігаючи заняття, зверніть увагу на наступні моменти:
 - організаційні умови для занять з дітьми;
 - емоційна атмосфера, створена педагогом для проведення заняття;
 - використана наочність (демонстраційний і роздатковий матеріал);
 - методи, методичні прийоми навчання, які використовував вихователь на занятті;
 - рівень пізнавальної активності дітей та стимулювання їх до участі;
 - індивідуальний підхід до дітей у процесі навчальної діяльності.
2. Самостійно складіть конспект заняття з сенсорного виховання та підготуйтеся до його проведення. За потреби виготовте наочний посібник.

Завдання 2. Ознайомлення з методикою проведення ранкової гімнастики

Методичні рекомендації студентам щодо виконання завдання: спостерігаючи за проведенням ранкової гімнастики та рухливих ігор, зверніть увагу на наступне:

- гігієнічні умови проведення гімнастики: одяг, взуття дітей, вихователя; стан фізкультурного приміщення (майданчика) та інвентарю;
- відповідність завдань і змісту гімнастики віку та фізичним можливостям дітей: наявність конкретизованих завдань оздоровчого, виховного та навчального характеру;
- емоційний стан дітей і вихователя під час проведення гімнастики;
- дотримання методики проведення ранкової гімнастики для дітей 2-го або 3-го років життя; в умовах різновікової групи дітей раннього віку;
- забезпечення ігрового підходу до проведення гімнастики з дітьми;

– правильності добору іграшок або інших атрибутів для проведення гімнастики.

Завдання 3. Самостійне проведення рухливої гри з дітьми

Методичні рекомендації студентам щодо виконання завдання:

1. У розділі з методики фізичного виховання, матеріалів методичних збірок виберіть з переліку декілька рухливих ігор (народних, сюжетних; середньої та низької рухливості) для дітей раннього віку. Проведіть одну з них із дітьми (у груповій кімнаті, за прийнятних погодних умов – на прогулянці).

2. З'ясуйте, на розвиток якої фізичної якості у дітей спрямована гра, яку добираєте.

3. Самостійно складіть конспект проведення рухливої гри (згідно її структури: ігровий задум (мета гри); ролі; ігрові дії; сюжет гри; правила).

Форми звітності:

1) *кожен студент* подає конспект відкритого залікового заняття, протокол його обговорення, конспект проведення ранкової гімнастики та рухливої гри. До усіх конспектів докладаються наочні матеріали.

2) *підгрупа студентів*, які працювали в одному дошкільному закладі оформлюють фотогазету про проходження ними практики у групах дітей раннього віку.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ У ГРУПАХ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Для ефективної реалізації основних завдань і програми педагогічної практики здобувачів вищої освіти у групах дітей раннього віку мають бути враховані такі умови її організації:

1. Перед початком педагогічної практики кафедрою дошкільної освіти проводиться діагностика рівня готовності здобувачів вищої освіти до практики у формі *методичного допуску*, метою якого є діагностика рівня їхніх педагогічних знань і практичних навичок роботи з дітьми раннього віку, а також накопичення методичного матеріалу для проходження практики. Студенти самостійно готують і естетично оформлюють конспекти занять з різних розділів програми (не менше п'яти), добирають дидактичні та рухливі ігри для дітей 2–3 років (не менше десяти), комплекс вправ до проведення ранкової та коригуючої гімнастики; загадки, вірші, потішки, пісеньки, інший мовленнєвий матеріал. У "методичних скарбничках" студенти можуть також подати зразки чи описи цікавих наочних посібників для роботи з дітьми раннього віку, створені самими студентами чи запозичені з методичної літератури, журналів "Дошкільне виховання", "Палітра педагога", "Розкажи онуку", "Вихователь-методист дошкільного закладу" тощо. доцільно користуватися матеріалами сайтів мережі Інтернет, які висвітлюють досвід роботи з дітьми раннього віку.

2. Практика проводиться у групах дітей другого, третього року життя у закладах дошкільної освіти. Під час розподілу здобувачів вищої освіти перевага надається дитячим установам, у яких функціонує не менше двох груп раннього

віку, тому там може працювати підгрупа не менша, ніж із 4 студентів-практикантів.

3. Здобувач вищої освіти призначається в одну з груп дітей раннього віку, у якій він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого вихователя-наставника.

4. Роботу з дітьми студенти-практиканти здійснюють під постійним контролем вихователя-наставника, який несе безпосередню відповідальність за життя і здоров'я дітей групи, їх навчання і виховання.

5. Здобувачі вищої освіти, які проходять практику, зобов'язані виконувати правила внутрішнього трудового режиму ЗДО, підпорядковуватися розпорядженням директора, працівників управління освіти, інших осіб, які мають право інспектувати дошкільний заклад. Однак передусім студент-практикант повинен виконувати вказівки та розпорядження керівника практики та методиста кафедри, без погодження з якими він не може бути переведений в іншу групу, залучений до таких видів діяльності в дитячому садку, які не передбачені програмою практики, звільнений від виконання будь-яких видів педагогічної діяльності, які заплановані програмою практики.

Протягом усієї практики здобувач вищої освіти веде щоденник педагогічної практики, який він зобов'язаний щоденно мати при собі в дошкільному закладі і вчасно заповнювати. Щоденник є основною формою поточного звіту студента-практиканта перед методистом кафедри та керівником педагогічної практики. Після завершення практики щоденник із виставленими у ньому вихователем-наставником оцінками додається до звітної документації здобувача вищої освіти.

Програма практики реалізується в два етапи:

1 етап – здобувачі вищої освіти ознайомлюються із педагогічним процесом групи, спостерігають і аналізують заняття, які проводить вихователь; здійснюють психолого-педагогічне вивчення дітей. Починаючи з третього дня практики, студенти самостійно проводять прийом дітей, прогулянку, ігри, організацію життєдіяльності дітей. За цей період студенти повинні також розробити конспект відкритого залікового заняття, виготовити наочний матеріал для роботи з дітьми

2 етап – самостійне проведення студентами освітньої роботи з дітьми за попередньо складеним індивідуальним планом; проведення відкритих залікових занять; оформлення психолого-педагогічних характеристик, документації, виступу на підсумковій конференції.

ПЕРЕЛІК ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ПРАКТИКИ У ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

1. Індивідуальний план роботи студента-практиканта (додаток 6).
2. Щоденник педагогічної практики (додаток 1).
3. Звіт про педагогічну практику (оформлюється у щоденнику) (додаток 5).

4. Конспект відкритого залікового заняття із протоколом його обговорення. До конспекту докладаються використані у процесі заняття дидактичні матеріали (додаток 6, Розділ IV; додаток 2).

5. Конспект ранкової гімнастики. До конспекту докладаються використані у процесі заняття дидактичні матеріали або їх зменшене фотозображення.

6. Конспект рухливої гри із додаванням зображень атрибутів, які використовувалися при проведенні гри.

7. Фотографії виставки наочних посібників, виготовлених здобувачем вищої освіти у межах виконання завдань практики.

Документація повинна бути оформлена на стандартних аркушах білого паперу і подана на кафедру дошкільної освіти у папці зі швидкозшивачем.

Документація має бути подана у надрукованому вигляді.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аксарина Н. М. Воспитание детей раннего возраста. Москва: Медицина, 2007. 304 с.
2. Белкина Л. В. Адаптация детей раннего возраста к условиям ДОУ. Воронеж: Учитель, 2006. 236 с.
3. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : моногр. Київ: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 320 с.
4. Богуш А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку: навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003. 344 с.
5. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 256 с.
6. Гавриш Н. В. Сучасне заняття: формальні, змістові та структурні ознаки. *Дошкільне виховання*. 2007. № 8. С.10-14. 20.
7. Галигузова Л.М., Мещерякова С.Ю. Педагогика детей раннего возраста: Учеб. пособие для студентов вузов. Москва: Владос, 2007. 301 с.
8. Гуріна З. В. Психологічні особливості становлення особистості дитини раннього віку. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2014. С. 99–102.
9. Гурковська Т. Дитина до трьох: психологічний портрет з рекомендаціями. *Дошкільне виховання*. 2007. № 12. С. 11-15.
10. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні: Електронний ресурс. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/novij-bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-zabezpechit-pidvishennya-yiyi-yakosti-ta-vidpovidnist-mizhnarodnim-standartam-sergij-shkarlet> (дата звернення: 29.05.2021).
11. Диагностическое обследование детей раннего и младшего дошкольного возраста / под ред. Н. В. Серебряковой. Санкт-Петербург: Каро, 2005.
12. Доля Н. Розвиток емоційної сфери дітей раннього віку. *Психолог. Шкільний світ*. 2008. №34. С. 1-40.

13. Евтушенко И. Н. Развитие и воспитание детей раннего возраста. Учеб. пособ. для студентов педагогических вузов и колледжей. Изд-во Южно-Урал. гос. гуман.-пед. ун-та. 2019. 282 с.
14. Закон України «Про дошкільну освіту», поточна редакція від 16.07.2019 № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 10.06.2021).
15. Зембеева В. А. Играем с детьми раннего возраста: практическое пособие. Москва: Директ-Медиа, 2015. 160 с.
16. Кононко О. Л. Психолого-педагогічні аспекти розвитку особистості в ранньому дитинстві: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 255 с
17. Кононко О. Л. Цінність раннього дитинства для розвитку особистості. *Дошкільне виховання*. 2015. № 8.
18. Кочерга О. Психофізіологія дітей 1-3 років. Київ: Вид. дім «Шкільний світ», 2006. 127 с.
19. Куделина Е. М. Ранний возраст. *Дошкольное воспитание*. 2007. № II. С. 99–102.
20. Маханева М. Д., Рещикова С. В. Игровые занятия с детьми от 1 до 3 лет. Москва: ООО ТЦ «Сфера», 2008. 96 с.
21. Навчально-методичний посібник з педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, додаткових спеціальностей Логопедія/Психологія / уклад. О.Ю. Булгакова, О.Г. Бабчук, А.Г. Колесник. Одеса, 2021, 119 с.
22. Панасюк Т., Грищенко Г. Методики раннього розвитку й виховання дитини раннього віку. *Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячим садком*. №8 (20). 2014. С. 72-95.
23. Поніманська Т., Кузьмук Л. Розвиваємо, виховуємо, навчаємо дитину 3-го року життя. Київ, 2013.
24. Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти (затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 19 грудня 2017 року № 1633). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/perelik-igrovogo-ta-navchalnodidaktichnogo-obladnannya> (дата звернення: 01.10.2019).
25. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років «Оберіг» / Керівник проекту Б.М. Жебровський. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 160 с.
26. Разом до гармонії: розвиток дитини раннього віку: метод. посіб. / за ред. І. Зверєвої. Київ: Кобза, 2004. 160 с.
27. Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку. Київ: Ред. заг.-пед. газ., 2004. 112 с.
28. Терлецька Л. Психологія дитинства. Практикум: навч. посіб. Київ: Главник, 2006. 144 с.
29. Щелованов Н. М. Диагностика развития детей раннего возраста. Москва: Эксмо, 2005. С. 15–19.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайт МОН України. Нормативна база дошкільної, середньої та позашкільної освіти. [URL:www.mon.gov.ua/education/average](http://www.mon.gov.ua/education/average)
2. Офіційний сайт бібліотеки імені М.О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. URL : <https://library.ndu.edu.ua>
3. Український портал для вихователів дошкільних навчальних закладів. URL: <http://vuhovatelyu.org.ua>
4. Дошкільна освіта [Електронний ресурс]. 2005. № 4. Режим доступу : <http://www.ukrdeti.com/2005/index2005.php> . – Назва з екрана.
Дитяча психологія та педагогіка. URL: <http://www.prodetey.su/>

ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (у літній період)

ОПИС ПРЕДМЕТА ПРАКТИКИ

Курс: підготовка бакалавра	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікацій- ний рівень	Характеристика практики
Кількість кредитів за ECTS: 4,5 Загальна кількість годин: 135 Семестр VI	Шифр і найменування галузі: 01Освіта/ Педагогіка Спеціальність: 012 "Дошкільна освіта"; перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова Рік підготовки: 3 Вид контролю: диференційований залік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Педагогічна практика є складовою і обов'язковою частиною професійної підготовки майбутніх фахівців. Для студентів спеціальності "Дошкільна освіта" денної форми навчання педагогічна практика проводиться згідно з навчальним планом у 6 семестрі протягом 3 тижнів на базі ЗДО м. Ніжина. Для студентів заочної форми навчання педагогічна практика триває тиждень.

Метою педагогічної практики є вироблення у майбутніх фахівців умінь самостійно застосовувати в практичній роботі з дошкільниками знання, одержані в процесі вивчення спеціальних предметів, а також пропедевтичне засвоєння різноманітних форм і методів роботи з дітьми під час літнього оздоровчого періоду.

Вдосконалення студентами навичок спостереження за освітньою діяльністю вихователів і дітей, оволодіння уміннями самостійно проводити заняття з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою, здійснювати фізкультурно-оздоровчу роботу, самостійну творчу та ігрову діяльність дошкільників.

Завдання:

1. Формувати у майбутніх фахівців професійні уміння і навички, необхідні для цілісного виконання функцій вихователя: уміння підбирати та застосовувати організаційно-методичні засоби і прийоми навчання та виховання дітей в умовах ЗДО.

2. Вивчати досвід вихователя з питань адаптації дітей до нових умов життєдіяльності в ЗДО влітку; спостерігати й аналізувати виховну роботу в процесі організації життя дітей дошкільного закладу.

3. Поглибити навички професійно орієнтованого спостереження за проведенням режимних процесів, організацією самостійної та трудової діяльності дітей, фізкультурно-оздоровчою роботою з дітьми.

4. Формувати навички організації цікавого змістовного життя дітей в дошкільному навчальному закладі в літній період.

5. Спостерігати за організацією та самостійно проводити оздоровчі заходи, ігрову та творчу діяльність дітей.

6. Формувати навички підготовки і проведення різних форм роботи з батьками.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти різних типів і сім'ї.

Діяльність студентів-практикантів, методистів ЗДО, їх співпрацю і взаємодію під час проходження педагогічної практики студентів III курсу регламентують відповідні нормативні документи:

1. Наказ по університету та розпорядження по факультету психології та соціальної роботи.

2. Зміст і завдання педагогічної практики в ЗДО.

Педагогічна практика в дошкільних закладах (у літній період) оцінюватиметься за 100-бальною системою оцінювання.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах					
		Вихователь-наставник ЗДО			Методист кафедри дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис	Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Проведення занять та інших видів робіт (крім залікових) згідно індивідуального плану студента-практиканта	10			-		
2	Залікові форми роботи:						
	Заняття з ознайомлення з природою та суспільним довкіллям	10			15		

	Прогулянка	10			10		
	Організація та проведення заходів оздоровчого характеру	10			10		
3	Щоденник	-	-	-	15		
4	Звіт про організацію ДНЗ різних форм роботи з батьками	-	-	-	5		
5	Звіт студента-практиканта про проходження практики	-	-	-	5		
	<i>Всього: 100 балів</i>	40			60		

У разі проходження практики в дистанційному режимі структура залікового кредиту має такий формат

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист кафедри дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Підготовка дидактичних і навчально-методичних матеріалів до занять та інших видів робіт згідно індивідуального плану студента-практиканта	10		
2	Залікові матеріали до:			
	• Заняття з ознайомлення з природою та суспільним довкіллям	20		
	• Прогулянки	15		
	• Організації та проведення заходів оздоровчого характеру	15		
3	Щоденник	20		
4	Матеріали до організації в ЗДО різних форм роботи із батьками	10		
5	Звіт студента-практиканта про проходження практики	10		
	<i>Всього: 100 балів</i>	100		

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Діяльність студентів у процесі педагогічної практики (у літній період) здійснюється за такими напрямками:

1. Керівництво практикою

1. Педагогічна практика в ЗДО триває 3 тижні.
2. Безпосереднє керівництво практикою здійснюють керівники ЗДО, як правило, директор чи методист, а також методисти кафедри дошкільної освіти.
3. Допомогу в організації і проведенні виховної роботи з дітьми надають вихователі групи, в яких працюють студенти.
4. Адміністрація і вихователі ЗДО, що задіяні в організації практики студентів, у своїй діяльності керуються програмою практики. Тому вони:
 - а) мають право:
 - 1) здійснювати контроль за діяльністю студентів в межах завдань і змісту практики;
 - 2) вимагати від студентів-практикантів виконання індивідуального плану щоденно і позмінно;
 - 3) вимагати присутності студентів-практикантів на залікових заняттях інших студентів підгрупи;
 - 4) перевіряти щоденники педагогічної практики у студентів-практикантів;
 - 5) залучати студентів-практикантів до освітнього процесу та різних видів діяльності, що забезпечить ефективність педагогічного процесу в ЗДО (виготовлення дидактичних посібників тощо);
 - б) зобов'язані:
 - 1) створювати сприятливі організаційно-педагогічні умови для виконання студентами завдань практики;
 - 2) надавати інформаційно-методичну допомогу студентам-практикантам;
 - 3) контролювати і оцінювати організаційно-педагогічну діяльність студентів-практикантів, що окреслено змістом їх практики;
 - 4) здійснювати підсумковий аналіз виховної діяльності практикантів та оцінювати результати практики студентів на педагогічній раді;
 - 5) відвідувати, аналізувати (разом з іншими студентами-практикантами) та оцінювати виховні заняття практикантів;
 - 6) заповнення та візування адміністрацією ЗДО "Підсумків практики" для кожного студента-практиканта з рекомендованою оцінкою;
 - 7) постійно підтримувати зв'язок з методистами кафедри дошкільної освіти, а у разі виробничої необхідності конструктивно вирішувати складні чи проблемні питання в організації педагогічної практики студентів;
 - 8) бути присутніми на настановчій та звітній конференціях, висловлювати власні зауваження, пропозиції, оцінки щодо організації та результатів практики.

2. Орієнтовний зміст педагогічної практики

1	2	3
1	Настановча конференція. Загальне ознайомлення з базою ЗДО, групами раннього, молодшого, середнього і старшого дошкільного віку	Перший день
2	Спостереження й аналіз режимних моментів, організації самостійної діяльності, фізично-оздоровчої роботи і занять у групах раннього віку в першій і другій половині дня	Другий день
3	Спостереження та аналіз режимних процесів, організації самостійної діяльності, фізично-оздоровчої роботи, специфіки трудової діяльності і занять у різних вікових групах (або у різновікових) в першій і другій половині дня	Третій день
4	Самостійне проведення режимних процесів, організація фізично-оздоровчої роботи, самостійної діяльності в групах раннього віку в першій і другій половині дня	Четвертий, п'ятий день
5	Самостійне проведення режимних процесів, організація самостійної діяльності, фізично-оздоровчої роботи, специфіки трудової діяльності у вікових групах у першій і другій половині дня. Порівняльний аналіз режимів дня різних вікових груп	Шостий, сьомий день
6	Спостереження занять з ознайомлення з навколишнім (цільові прогулянки, екскурсії)	Восьмий, дев'ятий день
7	Самостійне проведення занять з ознайомлення з природою та суспільним довкіллям	Десятий, одинадцятий день
8	Спостереження за ігровою діяльністю в різних вікових групах дитячого садка	Дванадцятий день
9	Організація та проведення ігрової діяльності дітей	Тринадцятий, чотирнадцятий день
10	Спостереження за самостійною творчою діяльністю дітей у різних вікових групах	П'ятнадцятий,
11	Допомога вихователю у проведенні та керівництві самостійною творчою діяльністю дітей.	Протягом терміну практики
12	Спостереження за організацією ЗДО різних форм роботи з батьками дітей різних вікових груп.	Протягом терміну практики
13	Участь у проведенні заходів оздоровчого характеру.	Протягом терміну практики
14	Підведення підсумків літньої педагогічної практики в ЗДО на педраді.	У визначений день

3. Методичні вказівки щодо ведення документації з педагогічної практики (у літній період) у ЗДО

1. Педагогічна практика у літній період для здобувачів освіти денної форми навчання триває 3 тижні. Протягом цього терміну студенти повинні виконати окреслений у програмі зміст педагогічної практики.

2. У ЗДО студенти-практиканти виконують окремі види роботи вихователя під безпосереднім наглядом вихователя-наставника, проводять виховну роботу відповідно до спланованого календарного та індивідуального плану (щоденно, позмінно).

3. На базу практики (в ЗДО) студент-практикант з'являється щоденно, окрім вихідних. Проводить виховну роботу згідно з індивідуальним планом роботи або веде спостереження за аналогічною діяльністю вихователя групи, за якою закріплений, нотує результати у щоденнику педагогічної практики.

4. Протягом терміну практики практиканти повинні провести на оцінку 6 занять (по 2: заходи з ознайомлення дітей з природою, ознайомлення із суспільним довкіллям, ігрової діяльності, заходів оздоровчого характеру).

5. По 2 відповідних видів роботи відвідати у вихователів групи, за якою закріплені.

6. Щоденно студент-практикант, знаходячись на базі практики, повинен мати щоденник педагогічної практики, конспекти виховних занять відповідно до індивідуального плану.

7. На прохання чи вимогу методистів ЗДО подати конспекти видів роботи з дітьми на перевірку.

8. На прохання чи вимогу методистів кафедри дошкільної освіти подати щоденник та конспекти видів роботи з дітьми на перевірку.

9. Подати методисту кафедри дошкільної освіти звітну документацію (через 3 дні після завершення практики).

10. З'явитися на підсумкову конференцію та бути готовим висловити власну точку зору про результати практики, власні пропозиції чи побажання.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ МІСТИТЬ:

1. Індивідуальний план роботи студента-практиканта ().
2. Підсумки практики студента-практиканта з відповідними підписами і печатками.

3. Звіт студента-практиканта про проходження практики (за вказаним у додатку алгоритмом, у щоденнику).

4. Щоденник педагогічних спостережень.

5. По 1 конспекту проведених заходів (ознайомлення з природою або ознайомлення із суспільним довкіллям, прогулянка, захід оздоровчого характеру).

6. Звіт про організацію ЗДО різних форм роботи з батьками дітей раннього, молодшого, середнього, старшого дошкільного віку – на вибір (за вказаним у додатку алгоритмом).

Уся звітна документація оформляється на папері формату А4.

Зразки оформлення документації для Практики у літній період розміщено нижче, а також – у Додатках до посібника.

Алгоритм звіту про проходження практики

1. Характеристика матеріально-технічних можливостей та особливостей діяльності ЗДО – бази проходження практики (мета, завдання, напрямки, методи та форми роботи, особливості режиму ЗДО, кількість груп).
2. Опис конкретної групи, за якою закріплений студент (діяльність вихователя, особливості осередків: сенсорики, музичного, відпочинку, рухової активності, ігрового, природознавчого, книжкового, образотворчого, для батьків та інших; режиму дня, складу групи).
3. Індивідуальні методи роботи, що застосовувались вами у роботі з дітьми під час проходження практики.
4. Перелік проведених студентом форм роботи, їх тематика.
5. Самоаналіз виконаних завдань з педагогічної практики (виконано план педагогічної практики чи ні, якщо ні – чому? Що зроблено понад план?).
6. Труднощі та проблеми, з якими зіткнулись під час проходження практики (організаційні, комунікативні, навчально-виховні).
7. Загальні висновки про практику, її доцільність та результативність.
8. Пропозиції щодо підготовки та організації практики.

Конспекти проведених заходів оформляються за таким зразком:

План-конспект (назва)

Тема:

Категоріальні ознаки: (вид, тип)

Мета: (триєдина: розвивальна, виховна, навчальна)

Матеріал для заняття: р/м, д/м (роздатковий, демонстраційний)

Понятійне поле (словник)

Хід заняття

Аналіз, рефлексія

Алгоритм звіту про організацію ЗДО різних форм роботи з батьками дітей (раннього, молодшого та старшого дошкільного віку)

1. Значення взаємодії ЗДО і сім'ї для успішного розвитку, виховання і навчання дошкільників.
 2. Мета і завдання, які розв'язує педагог у взаємодії з батьками.
 3. Методи роботи з батьками.
 4. Форми роботи, які найбільш сприяють співпраці ЗДО з батьками.
- Обґрунтуйте (письмово) свою думку.
5. Нетрадиційні (новаторські) форми роботи.

Вимоги до оформлення і ведення щоденника

Щоденник спостережень повинен бути підписаний фахівцем закладу та завірений його печаткою або штампом.

Титульна сторінка щоденника спостережень

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

педагогічної у ЗДО (у літній період)

студента Іваненко Дарини Сергіївни

Інститут, факультет, відділення психології та соціальної роботи

Кафедра, циклова комісія

дошкільної освіти

освітньо-кваліфікаційний рівень

бакалавр

напрямок підготовки

01 Освіта

спеціальність

012 «Дошкільна освіта»

курс **III, групи **ДО – 31****

Друга сторінка щоденника

Студент

Іваненко Дарина Сергіївна

Прибув на підприємство, організацію, установу

31 травня 2021 року

Печатка, підприємства, організації, установи

Вибув з підприємства, організації, установи

18 червня 2021 року

Печатка, підприємства, організації, установи

**У випадку проходження практики в дистанційному режимі
підписує щоденник і ставить печатку декан факультету**

Друга сторінка щоденника (продовження)

Місце проходження практики _____

(назва закладу, міста (району), області)

Адреса, телефон закладу _____

Директор ЗДО _____

Методист _____

Режим роботи закладу _____

Керівник практики _____

(ПІБ викладача)

Керівник практики за місцем проходження практики _____

(ПІБ вихователя)

Дата проходження практики (з ... до ...) _____

Третя сторінка щоденника

Зміст та аналіз діяльності на кожен день

Дата	Зміст роботи	Аналіз
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ		

Індивідуальний план роботи студента-практиканта

Дата	Вид діяльності	Форма звітності	Відмітка про виконання

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. Київ, 2021. 38 с.
2. Беленька Г. В., Машовець М.А., Богінч О. Л. Здоров'я дитини – від родини. К. : СПД Богданова А. М., 2006. 220 с.
3. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / За заг. ред. О. В. Низковської. Тернопіль, 2017. 255 с.
4. Богуш А. М., Гавриш Н., Котик Т. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному закладі : підручник для студ. вищ. навч. закл. О.: ПНЦ АПН України, 2002. 327 с.
5. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленевої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах : підручник для студ. вищ. навч. закл. К. : Видав. дім "Слово", 2006. 304 с.
6. Гавриш Н. Сучасне заняття в дошкільному закладі : навч.-метод. посіб. / за ред. Н. В. Гавриш ; авт. кол.: Н. В. Гавриш, О. О. Ліннік, Н. В. Губанова Луганськ : Альма-матер, 2007. 496 с.
7. Гавриш Н., Крутій К. Модернізація освіти – прогрес, а не імітація руху. *Дошкільне виховання*, 2015. №7. С. 6-10.
8. Грушко В. С. Основи здорового способу життя : навч. посіб. із курсу "Валеологія". Тернопіль, 1999. 365 с.
9. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. К. : Академвидав, 2004. 352 с.
10. Дошкільна освіта в Україні: *Нормативно-правове регулювання* / Упоряд. Л. Гураш, Т. Вороніна. К.: Вид. дім «Шкіл. Світ». 2006. 120 с.
11. Козлова С. А., Куликова Т. А. Дошкольная педагогика : учебн. пос. для студентов сред. пед. учеб. заведений. 3-е изд. М. : Академия, 2001. 416 с.
12. Крулехт М. В. Дошкольник и рукотворный мир. Педагогическая технология целостного развития ребенка как субъекта детской деятельности. СПб., 2003. 160 с.
13. Креативні прогулянки у дитячому садку (укл. В'юнник В.О., Ханіна О.Г.) : метод пособ для вихователів. Харків: Вид.група «Основа», 2015 р. 132 с.
14. Лисенко Н. В. Екологічне виховання дошкільників. Київ: Освіта, 1993. 160с
15. Маханева М. Д. Экологическое развитие детей дошкольного и младшего школьного возраста : метод. пособ. М., 2004. 320 с.
16. Машкіна Л. А. Підготовка студентів до впровадження педагогічних інновацій в дошкільних закладах: монографія / наук.ред. Т.І.Поніманської. Хмельницький: ТОВ НВП "Еврика", 2004. 204 с.
17. Організація і проведення прогулянок: середній дошкільний вік (укл. Ванжа С.М.) : метод посіб. для вихователів. – Х. : Вид. група «Ранок», 2017. – 202 с.

18. Організація роботи закладу дошкільної освіти в літній оздоровчий період (укл. Остапенко А.С., Шинкевич О.В.): метод посібник для вихователів ДНЗ. – Х. : Вид. група «Ранок», 2014. - 25 с.
19. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Академвидав, 2006. 456 с.
20. Современные технологии сохранения и укрепления здоровья детей : учебн. пособ. / под общей ред. Н. Сократова. Москва, 2005. 224 с.
21. Сулейманова Г. В. Организация взаимодействия дошкольников с природой в летний оздоровительный период как условие экологического воспитания: автореф. дис. ...канд. пед. Наук. Казань, 2008. 23 с.
22. Чепіга М. П. Стимуляція здоров'я та інтелекту. К. : Знання, 2006. 347 с.
23. Щербакова К. Й. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників. К., 1996. 94 с.
24. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою. Навч. посібник. К.: Вища школа, 1993. 255 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайт МОН України. Нормативна база дошкільної, середньої та позашкільної освіти. [URL:www.mon.gov.ua/education/average](http://www.mon.gov.ua/education/average)
2. Офіційний сайт бібліотеки імені М.О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. URL : <https://library.ndu.edu.ua>
3. Український портал для вихователів дошкільних навчальних закладів. URL: <http://vuhovatelyu.org.ua>
4. Дошкільна освіта [Електронний ресурс]. 2005. № 4. Режим доступу : <http://www.ukrdeti.com/2005/index2005.php> . – Назва з екрана.
Дитяча психологія та педагогіка. URL: <http://www.prodetyu.su/>

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

ОПИС ПРЕДМЕТА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Курс: підготовка бакалавра	Напря́м, спе́ціальність, осві́тно-квалі́фікацій- ний рівень	Характеристика практики
Кількість кредитів за ECTS: 12 Загальна кількість годин: 360 Семестр: VIII	Шифр і найменування галузі: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 012 "Дошкільна освіта"; перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова Рік підготовки: 4 Вид контролю: диференційований залік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Виробнича практика є складовою й обов'язковою частиною професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр".

Для студентів спеціальності 012 "Дошкільна освіта" денної форми навчання виробнича практика проводиться згідно з навчальним планом у 8 семестрі на базі ЗДО м.Ніжина. Для студентів денної форми навчання термін практики складає 8 тижнів, для студентів заочної форми навчання – 12 робочих днів.

Метою виробничої практики є оволодіння студентами навичками застосування в практичній діяльності сучасних методів і форм організації освітнього процесу в групах дітей дошкільного віку, закріплення в них професійних умінь, набутих для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних для професійної діяльності умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Діяльність студентів під час виробничої практики має спрямовуватися на виконання таких **завдань** щодо розвитку та вдосконалення професійних **умінь і навичок**:

– планувати та організовувати навчально-пізнавальну, трудову, ігрову, побутову діяльність дошкільників, враховуючи вікові та індивідуальні особливості дітей, психолого-педагогічну характеристику колективу певної вікової групи;

– встановлювати педагогічно доцільні взаємовідносини з дітьми, батьками, членами педагогічного колективу;

– проектувати розвиток особистості дітей дошкільного віку, визначаючи педагогічні завдання і шляхи їх вирішення;

- керувати поведінкою дітей дошкільного віку, враховуючи мотиви дитячих вчинків, організувати роботу, яка попереджає конфліктні ситуації;
- знаходити найбільш оптимальні засоби психолого-педагогічного впливу на вихованців, здійснювати аргументовану корекцію поставлених педагогічних завдань
- аналізувати і відбирати навчально-виховний матеріал з урахуванням віку та рівня підготовленості дітей;
- аналізувати, оцінювати якість своєї роботи, співвідносити свій досвід з педагогічною теорією.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти різних типів і сім'ї.

Зміст програми та напрями діяльності студентів-практикантів:

Змістовий модуль I. Навчальна діяльність

Ознайомлення зі специфікою роботи директора, методиста, психолога, вихователя.

Відвідування педагогічної ради, засідань методичних об'єднань, якщо такі відбуваються у період практики, ознайомлення з позитивним педагогічним досвідом роботи педагогічних працівників ЗДО.

Ознайомлення з системою планування освітнього процесу в групі, де проходять практику.

Створення і підтримання в групі психологічно комфортного клімату, забезпечення охорони здоров'я дітей.

В межах першого модуля студенти:

- ознайомлюються зі специфікою роботи директора, методиста, психолога ЗДО;
- ознайомлюються із системою планування освітньої роботи ЗДО, ведуть документацію вихователя групи, де проходять практику.

Змістовий модуль II. Практична діяльність

Вивчення плану роботи вихователя вікової групи.

Організація і здійснення освітньої діяльності (згідно з самостійно спланованим календарним планом роботи (щоденно, позмінно)) в конкретній віковій групі закладу освіти, розроблення конспектів занять, прогулянок, ранкової гімнастики, рухливих ігор, розваг, матеріалів по підготовці дітей до школи, матеріалів для сенсорного розвитку дітей, організаційних вітайликів.

Під керівництвом вихователя здійснюють співпрацю з батьками (готують матеріали до батьківського куточка, виставок дитячих робіт, папок-пересувок), пропонують теми для бесід, консультацій з батьками, підбирають відповідний матеріал. Беруть участь в організації та проведенні батьківських зборів та створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової,

художньої, пізнавальної та інших), забезпечують розвиток вказаних видів діяльності і виховання дітей в процесі їх здійснення.

Участь у проведенні режимних процесів (харчування, прогулянки, ігри, заняття, дозвілля тощо). Розробка та виготовлення наочних та дидактичних посібників для роботи з дітьми.

В межах другого модуля, студенти:

1) здійснюють освітню роботу в групах дітей дошкільного віку згідно з самостійно спланованим календарним планом роботи за освітніми напрямками оновленого Базового компоненту дошкільної освіти (2021 року), що забезпечують розвиток дошкільника та формування компетентностей (рухової, здоров'язбережувальної, особистісної, предметно-практичної, технологічної, сенсорно-пізнавальної, логіко-математичної, дослідницької, природничо-екологічної, ігрової, соціально-громадянської, мовленнєвої, комунікативної, художньо-мовленнєвої, мистецько-творчої) (щоденно, позмінно), а саме:

• **Особистість дитини**

1. Охорона життя і здоров'я дітей.
2. Організація загартувальних процедур з дітьми.
3. Аналіз фізкультурно-оздоровчої роботи: ранкова гімнастика, рухливі ігри, фізкультурне заняття.
4. Виховання культурно-гігієнічних навичок дітей.

• **Дитина в соціумі**

1. Поєднання організації предметної та ігрової діяльності.
2. Організація і проведення занять народознавчого циклу.
3. Робота вихователя з дітьми у повсякденні (організація ігор-забав, рухливих ігор, самостійної діяльності, розваг).
4. Організація взаємодії з батьками дітей.

• **Дитина у світі мистецтва**

1. Організація і проведення занять мистецького спрямування (образотворчі, музичні тощо).
2. Аналіз предметно-розвивального середовища з образотворчого мистецтва, музичної діяльності, тетральної.
3. Інтеграція елементарних видів художньої діяльності: образотворчої, музичної, художньо-мовленнєвої (театралізації).

• **Дитина в природному довкіллі**

1. Організація елементарної дослідно-пошукової діяльності.
2. Аналіз проведення спостереження дітей у природному середовищі.
3. Роль вихователя під час прояву самостійності дитини у різних видів діяльності.

• **Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі**

1. Організація та проведення заняття з сенсорного розвитку дітей.
2. Форми роботи з дітьми впродовж дня з метою формування елементарних уявлень про навколишнє.
3. Обстеження дидактичного матеріалу в груповій кімнаті, який зорієнтований на розвиток окремих сфер відчуттів, розумових дій дітей.

• **Мовлення дитини**

1. Організація і проведення заняття та інших форм роботи з розвитку мови.

2. Організація спілкування з дітьми у повсякденні.
3. Створення розвивального мовленнєвого середовища у груповій кімнаті.

- **Гра дитини**

1. Керівництво вихователя іграми дітей
2. Взаємини між дітьми та оточенням (дорослими, однолітками). Моральні норми етикету і поведінки
3. Соціалізація дитини у колективі ровесників під час гри.
 - 2) відвідують педагогічну раду, засідання методичних об'єднань, якщо такі відбуваються у період практики;
 - 3) під керівництвом вихователя здійснюють співпрацю з батьками (готують матеріали до батьківського куточка, виставок дитячих робіт, папок-пересувок), пропонують теми для бесід, консультацій з батьками, підбирають відповідний матеріал;
 - 4) залучаються до організації та проведенні батьківських зборів;
 - 5) проводять гурткову, індивідуальну роботу з дітьми;
 - 6) ознайомлюються з кращим педагогічним досвідом роботи працівників ЗДО;
 - 7) беруть участь у виготовленні дидактичних посібників та реквізиту до занять, свят та інших форм роботи.

Змістовий модуль III. Звітна документація

Індивідуальний план роботи студента-практиканта; щоденник педагогічної практики; підсумки практики з рекомендованою оцінкою, завірені печаткою ЗДО та підписом вихователя-методиста або директора; звіт про проходження педагогічної практики (оформлений в щоденнику практики); конспекти залікових занять у групах дітей дошкільного віку з протоколами обговорення та виготовленим до них дидактичним матеріалом; конспект розваги на оцінку; конспект прогулянки на оцінку; конспект ранкової гімнастики на оцінку; конспект рухливої гри на оцінку; конспект однієї з форм співпраці з батьками (бесіди, консультації, батьківські збори тощо); письмовий аналіз заняття, проведеного вихователем-наставником або іншим студентом-практикантом; письмовий самоаналіз заняття (тобто заняття, проведеного студентом-практикантом); матеріали по підготовці дітей до школи; матеріали для сенсорного розвитку дітей ; організаційні вітайлики.

В межах третього модуля, студенти готують звітну документацію, вчасно подають її на перевірку та захищають на підсумкових конференціях з практики.

**СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах					
		Вихователь-наставник ЗДО			Методист із дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис	Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Проведення занять та інших видів робіт (крім залікових) згідно індивідуальним планом студента-практиканта	5			5		
2	Залікові форми роботи:						
	• заняття в групах дітей дошкільного віку	9			8		
	• ранкова гімнастика	3			3		
	• рухлива гра	3			3		
	• прогулянка	3			3		
	• розвага	3			3		
3	Щоденник	-	-	-	5		
4	Письмовий аналіз заняття	-	-	-	2		
5	Письмовий самоаналіз заняття	-	-	-	2		
Всього: 60		26			34		

У разі проходження практики в дистанційному режимі структура залікового кредиту має такий формат

№ з/п	Зміст завдань практики	Оцінки в балах		
		Методист кафедри дошкільної освіти		
		Максим. кількість балів	Отримана кількість балів	Підпис
1	Підготовка дидактичних і навчально-методичних матеріалів до занять та інших видів робіт	5		
2	Залікові матеріали до:			
	• заняття в групах дітей дошкільного віку	10		
	• ранкової гімнастики	5		
	• рухливої гри	5		
	• прогулянки	5		
	• розваги	5		
3	Щоденник	10		
4	Звіт студента-практиканта про проходження практики	5		
5	Матеріали по підготовці дітей до школи	10		
6	Матеріали для сенсорного розвитку дітей	10		
7	Організаційні вітайлики	5		
	Всього: 75 балів	75		

Завдання і зміст практики об'єднані у 2 блоки: 1 блок – загальний, 2 блок – практика в групах дітей дошкільного віку.

Виробнича практика оцінюється за 100-бальною шкалою.

Загальна сума балів за виконання завдань з дошкільної педагогіки та фахових методик – 60 балів, з практичної психології – 40 балів. У форматі дистанційного проходження практики співвідношення годин відповідає 75 / 25.

Самостійна робота студента: підготовка та проведення залікових форм роботи, ведення щоденника, аналіз та самоаналіз занять.

Проведення занять та інших видів робіт (крім залікових) згідно з індивідуальним планом.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Діяльність студентів-практикантів, вихователів-методистів ЗДО, їх співпрацю і взаємодію під час проходження виробничої практики студентів IV курсу регламентують відповідні нормативні документи:

1. Положення "Про організацію практики студентів НДУ імені Миколи Гоголя".
2. Наказ по університету та розпорядження по факультету психології та соціальної роботи.
3. Наскрізна програма педагогічної практики студентів спеціальності 012 "Дошкільна освіта".
4. Програма виробничої практики у закладах дошкільної освіти.

Інформація про права і обов'язки сторін подається у пам'ятках студенту-практиканту та методисту ЗДО (*додатки 7, 8*).

Кожного дня студент має відпрацювати у ЗДО 6 годин (зміну).

Методичні вказівки щодо оформлення документації з виробничої практики

Під час проходження виробничої практики студенти ведуть таку документацію:

- робочий щоденник педагогічної практики, який ведеться щоденно, позмінно (*додаток 1*);
- планування освітньої роботи (індивідуальний план роботи, *додаток 6*);
- конспекти занять та інших видів робіт (крім залікових) згідно з індивідуальним планом студента-практиканта.

Для захисту результатів виробничої практики студенти повинні представити таку **звітну документацію**:

- індивідуальний план роботи студента-практиканта;
- щоденник педагогічної практики;
- підсумки практики з рекомендованою оцінкою, завірені печаткою ЗДО та підписом вихователя-методиста або директора;
- звіт про проходження педагогічної практики (оформлений в щоденнику практики) (*додаток 5*);
- конспекти залікових занять у групах дітей дошкільного віку з протоколами обговорення та виготовленим до них дидактичним матеріалом; конспект розваги на оцінку; конспект прогулянки на оцінку; конспект ранкової гімнастики на оцінку; конспект рухливої гри на оцінку. Конспекти мають бути завірені підписом вихователя-методиста (оформлені на папері формату А4 та вкладені у папку);
- конспект однієї з форм співпраці з батьками (бесіди, консультації, батьківські збори тощо), зазначивши власну участь в ній (оформлений на папері формату А4);

- письмовий аналіз заняття, проведеного вихователем-наставником або іншим студентом-практикантом (оформлений на папері формату А4) (додаток 2);
- письмовий самоаналіз заняття (тобто заняття, проведеного студентом-практикантом) (оформлений на папері формату А4) (додаток 4);
- матеріали по підготовці дітей до школи (додаток 9);
- матеріали для сенсорного розвитку дітей (додаток 10);;
- організаційні вітайлики (додаток 11);.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аніщук А.М. Методичні матеріали до курсу «Теорія та методика розвитку рідного мовлення». Ніжин, 2006. 36 с.
2. Аніщук А.М. Культура мовлення та виразне читання: навчально-методичний посібник. Ніжин: Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя, 2012. 134 с.
3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. Підручник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2011. 704 с.
4. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі: підручник для навч. Закладів. Київ: Вища школа, 2002. 407 с.
5. Богуш А., Ходурська Т. Українська потішка у дитячому садку. *Дошкільне виховання*. 1990. № 3. С. 18.
6. Ватутина Н. Д. Ребенок поступает в детский сад. / Под ред. Л. И. Каплан. Москва, 1983. 220 с.
7. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : Навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.
8. Граємо з найменшими : конспекти ігор-занять. *Палітра педагога*. 1990. № 1. С. 24–27.
9. Зінкевич Н., Зінкевич О. Українське дошкілля: збірка для читання і розповідання дітям дошкільного віку. Київ: Смолоскип, 2006. 558 с.
10. Ігрова діяльність старших дошкільників / Упор. Н. Ф. Юрченко. Харків: Вид. група «Основа», 2011. 170 с.
11. Каплуновська О. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська та ін.; за наук. ред. О. Д. Райпольської. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 72 с.
12. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей : навчальний посібник для студ. вузів. Київ : Кондор, 2006. 200 с.
13. Костянтинова О., Харитонович О. Розвивальне середовище групових приміщень: структура і зміст. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. №10. С. 64-72.
14. Кочерга О. Психофізіологія дітей 1–3 років. Київ, 2006. 128 с.

15. Крутій К.Л. Формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку. Запоріжжя: ТОВ "ЛІПС" ЛТД, 2004. 389 с
16. Лайзане С. Я. Физическая культура для малышей. М., 1987. 158 с.
17. Матвієнко С. І. Художня праця та основи дизайну: навчальний посібник Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 201 с.
18. Матвієнко С. І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посібник Ніжин : Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя, 2017. 297 с.
19. Матвієнко С. І., Заплішний І. І. Українські народні рухливі ігри і дошкільному навчальному закладі : навчальний посібник Ніжин : Вид-во НДУ ім. Миколи Гоголя, 2012. 141 с.
20. Навчально-методичний посібник з педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, додаткових спеціальностей Логопедія/Психологія / уклад. О.Ю. Булгакова, О.Г. Бабчук, А.Г. Колесник. Одеса, 2021, 119 с.
21. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки: навч. посібник Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 316 с.
22. Пихтіна Н. П. Педагогічна творчість : Навчальний посібник Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 175 с.
23. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Лекції з педагогіки дошкільної. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 209 с.
24. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: навч. посіб. Для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 114 с.
25. Пісоцький О. П., Пісоцька Л. М. Основи образотворчого мистецтва та образотворча діяльність у дошкільному віці: навч. посіб. для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-ге вид., доп. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 162 с.
26. Родинне сонцеколо. Методичний порадник для роботи з батьками / Автор- упорядник Л.В. Калуська. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 104 с.
27. Роменець В. А. Психологія творчості. Київ: Либідь, 2004. 288 с.
28. Скарбничка ігор для розумних батьків і кмітливих дітлахів. 2-ге вид. / укл. К. Крутій, Н. Маковецька. Запоріжжя: ЛІПС ЛТД, 2004. 204 с.
29. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі. Підручник. Київ: СЛОВО, 2010. 376 с.
30. Шевнюк О. Л. Історія костюма : навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 375 с.
31. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Вища школа, 2010. 335 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайт МОН України. Нормативна база дошкільної, середньої та позашкільної освіти. [URL:www.mon.gov.ua/education/average](http://www.mon.gov.ua/education/average)
2. Офіційний сайт бібліотеки імені М.О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. URL : <https://library.ndu.edu.ua>

3. Український портал для вихователів дошкільних навчальних закладів. URL: <http://vuhovatelyu.org.ua>
4. Дошкільна освіта [Електронний ресурс]. 2005. № 4. Режим доступу : <http://www.ukrdeti.com/2005/index2005.php> . – Назва з екрана.
5. Дитяча психологія та педагогіка. URL: <http://www.prodetye.su/>

ЗРАЗОК ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ

Сторінка 1

ЩОДЕННИК
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

студента *Іваненко Дарини Сергіївни*

Інститут, факультет, відділення психології та соціальної роботи

Кафедра, циклова комісія

дошкільної освіти

освітньо-кваліфікаційний рівень

бакалавр

напрямок підготовки

01 Освіта

спеціальність

012 «Дошкільна освіта»

курс **IV**, групи **ДО – 41**

Розділ I. Загальна інформація освітньо-виховного та організаційного характеру

Сторінка 2

Назва, адреса місцезнаходження ЗДО.

Директор (прізвище, ім'я, по батькові).

Методист (прізвище, ім'я, по батькові).

Вихователі (прізвище, ім'я, по батькові).

Сторінка 3

Список дітей групи.

Сторінка 4

Режим дня.

Сторінка 5

Розклад занять.

Сторінка 6

Індивідуальний план роботи студента-практиканта (додаток 3). Виконання плану кожного дня повинно бути завірено підписом вихователя-наставника. В останній день практики виконання індивідуального плану студента-практиканта повинно бути завірено печаткою закладу та підписом завідувача або вихователя-методиста.

Сторінка 7

Щоденник спостережень.

Розділ II. Висновки щодо специфіки роботи директора, вихователя-методиста, психолога ЗДО

Студенти-практиканти фіксують в довільній формі висновки щодо специфіки роботи директора, вихователя-методиста, психолога ЗДО.

Розділ III. Аналіз спостережень освітньої роботи вихователів та студентів-практикантів протягом терміну виробничої практики

В цій частині щоденника студент-практикант фіксує аналіз спостережень освітньої діяльності вихователів та студентів-практикантів за такою схемою:

№	Дата	Зміст спостережень	Аналіз		Примітки
			Позитивне	Недоліки	

Аналіз здійснюється не лише занять, а всіх складових забезпечення життєдіяльності дітей в дошкільному закладі. Після кожного аналізу спостереження зробити загальні висновки.

Оформити один письмовий аналіз заняття, проведеного вихователем-наставником або іншим студентом-практикантом, на папері формату А4 за заданим алгоритмом (додаток Б).

Розділ IV. Конспекти занять та інших видів робіт з дітьми

Містить конспекти занять та інших видів робіт з дітьми, що планувалися та проводилися студентом практикантом самостійно (повинна бути зазначена дата проведення).

Зміст всіх видів робіт попередньо обговорюється з вихователем. По завершенні зміни вихователь усно аналізує роботу студента-практиканта. Студент внизу конспекту фіксує поради і зауваження наставника. Після чого вихователь-наставник підтверджує підписом виконання роботи студентом (Вихователь-наставник ПІБ підпис).

Виконання робіт на оцінку підтверджується підписом вихователя-методиста.

Студент кожного дня повинен здійснювати усний самоаналіз своєї роботи з метою професійного росту.

Зробити письмовий самоаналіз одного із занять, проведених за час практики (оформити на папері формату А4).

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ

1. Яка тема і мета заняття?
2. Чи відповідає логіка побудови заняття його меті? Мається на увазі відповідність підібраних педагогом навчальних завдань меті заняття. Для відповіді на це питання педагог, що аналізує заняття, повинен вміти адекватно визначати мету кожного завдання і їх взаємозв'язок. При аналізі завдань проводиться також аналіз їх функцій в організації пізнавальної діяльності дітей: які завдання переважали – тренувальні, репродуктивні, частково-пошукові чи творчі?
3. Яка внутрішня структура заняття: чи використана проблемна ситуація, чи заняття побудовано на переважному пояснювально-ілюстративному догматичному методі? Яка діяльність дітей переважала: наслідувальна чи пошукова (продуктивна)?
4. Чи грамотно педагог використав спеціальну термінологію, наскільки чітко і логічно ставив питання? Як реагував на відповіді дітей? Які прийоми організації допомоги використовував?
5. Як заняття сплановано і витримано за часом? Чи доцільно розподілені види діяльності дітей, чи враховані вимоги до охорони їх здоров'я?
6. Як враховані індивідуальні особливості дітей в групі? Як організована індивідуалізація роботи дітей?
7. Які форми і засоби організації навчальної діяльності використані педагогом? (Як поєднуються фронтальні, групові та індивідуальні форми; яка наочність, її естетичне оформлення і дієвість при формуванні понять і способів дій.)
8. Чи вдалося педагогу встановити контакт з усіма дітьми групи (зворотній зв'язок)? Якими прийомами педагог здійснював корекцію їх дій, створював ситуацію успіху, реалізовував своє співробітництво з дітьми і дітей між собою?
9. Які моменти заняття були найбільш вдалими? Які не вдалими?
10. Який підсумок заняття? Які рекомендації можна дати педагогу для покращення методики проведення занять на майбутнє?

**ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ СКЛАДОВИХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

1. Режимний процес (прийом дітей, сон, підйом після сну, прийом їжі, умивання, роздягання, загартування, ранкова гімнастика тощо).
2. Умови для організації процесу (педагогічні, естетичні, психофізіологічні, санітарно-гігієнічні та інші).
3. Методика проведення (використання показу, роз'яснення, привчання, вправляння, ігрових методів, дидактичних ігор, читання художньої літератури, контролю, вимог, оцінки, опори на активність, врахування індивідуальних особливостей тощо).
4. Прийоми, що створюють позитивне ставлення до режимних процесів, перехід від одного до іншого, дотримання гігієнічних вимог та ін.
5. Використання режимних процесів для вирішення виховних завдань (виховання активності і самостійності, взаємодопомоги, культури поведінки, дбайливого ставлення до речей, відповідальності тощо).
6. Відображення роботи в документації вихователя (планування змісту і методів роботи з групою і окремими дітьми, облік досягнень дітей, фіксація недоліків, робота з батьками, закріплення навичок у самостійній діяльності).

ОРІЄНТОВНА СХЕМА САМОАНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ

Пам'ятайте, що якщо після кожного свого заняття ви не будете проводити самоаналіз, ви не будете зростати як професіонал! Для проведення самоаналізу необхідно порівняти логіку запланованих дій (конспект заняття) з логікою проведення реального заняття. У сучасних умовах ідеальним варіантом є перегляд відеозапису заняття. У звичайній практиці можливо провести самоаналіз, орієнтуючись на питання до самого себе:

1. Чи довелося відступити від запланованих дій і чому? Чого я не зміг (не змогла) врахувати при плануванні заняття, що змусило мене відступити від запланованих дій? Які моменти заняття були для мене несподіваними? Такими несподіванками можуть бути недостатня кількість заготовленого роздавального матеріалу, не підстругані олівці. Такі несподіванки вихователь повинен передбачити, завжди маючи запас роздавального матеріалу та інструментів.

2. Чи досягло заняття поставленої мети? Це можна визначити за відповідями або діями дітей при підведенні підсумку, за успішністю виконання намічених завдань, за зацікавленістю дітей і їх бажанням виконувати завдання тощо. Якщо не досягнуто, то з якої причини? Чого ж все таки вдалось досягти? Яку частину заняття вдалось реалізувати? (Дуже важливий момент самоаналізу, оскільки розробка наступного заняття повинна вибудовуватися на основі цього підсумку, що досягнутий на попередньому занятті).

3. На які запитання дітей я не змогла (не зміг) відреагувати? Дитина може поставити несподіване запитання, на яке вихователь не зможе зразу дати відповідь. Це не катастрофа. Не слід впадати в паніку або ж сердитися на дитину. Слід спокійно пояснити дитині, що ви не готові зараз дати відповідь на її питання, але обов'язково знайдете правильну відповідь і їй повідомите. Тільки не забудьте про свою обіцянку.

Важким для молодого педагога є вміння відслідковувати свої мовні помилки, неточності, невдало сформульовані запитання. У стані хвилювання і нервового напруження на занятті це помітити практично неможливо. Уміння слухати і контролювати себе на занятті формується роками практики і самоаналізу. На початку професійного становлення корисно запросити когось на заняття (вихователя-наставника, студента-практиканта) і попросити зіставити детальний конспект, щоб потім разом його проаналізувати.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ЗВІТУ ПРАКТИКАНТА

1. Виконання плану педагогічної практики. Які відхилення від плану мали місце, чому, що зроблено понад план?
2. Які головні дидактичні завдання розв'язувалися під час практики, яким чином, які одержані результати?
3. Як ви врахували і використали передовий досвід роботи? Елементи проблемного навчання і виховання, дослідні методи роботи (навести конкретні приклади).
4. Які основні виховні завдання розв'язали під час практики?
5. Які основні форми організації дітей були використані під час навчально-виховної роботи?
6. Які методи індивідуального підходу до дітей були використані вами під час практики?
7. Які труднощі виникали під час проведення навчально-виховної роботи?
8. Що ви запропонуєте змінити в підготовці та організації практики?
9. Яких навичок ви набули в процесі практики?
10. Загальні висновки про практику, її значення у вашому становленні як педагога.

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН (ОРІЄНТОВНИЙ)
проходження практики на перший тиждень
(спостереження та аналіз освітньої роботи у вікових групах)**

№ з/п	Дата	Зміст роботи	Відмітка про виконання з підписом вихователя-наставника
1	2	3	4
1		<p><u>Робота в ЗДО.</u> Знайомство з колективом ЗДО. Ознайомлення зі специфікою роботи директора, методиста та психолога. Вивчення змісту річного плану освітньої роботи закладу на час проходження практики. Знайомство з дітьми та вихователями вікової групи, де будете проходити практику. Вивчення плану освітньої роботи у віковій групі.</p> <p><u>Домашнє завдання.</u> На основі вивчення планів роботи вихователя розпочати роботу над складанням індивідуального плану роботи</p>	
2		<p><u>Робота у ЗДО.</u> Спостереження за роботою вихователя-наставника у першу зміну. Попросити вихователя розповісти про індивідуальні особливості дітей групи та умови виховання їх у сім'ї. Порадитися з вихователем-наставником щодо змісту індивідуального плану роботи</p>	
		<p><u>Домашнє завдання.</u> Завершити роботу над змістом індивідуального плану роботи. Розпочати збір інформації в науково-педагогічній літературі, періодиці та конспектах з дисциплін, що вивчалися, для реалізації індивідуального плану роботи</p>	
3		<p><u>Робота у ЗДО.</u> Спостереження за роботою вихователя-наставника у другу зміну. Отримати схвалення індивідуального плану роботи вихователем-методистом, якщо будуть зауваження, доопрацювати план. Порадитися з вихователем-наставником, що можна з наявного матеріалу у ЗДО (літератури, дидактичних посібників та ін.) використати для реалізації</p>	

		вашого індивідуального плану. <u>Домашнє завдання.</u> Продовжувати підготовку до практичного втілення індивідуального плану роботи: написання конспектів занять та виготовлення дидактичних матеріалів для їх проведення та ін.	
4		<u>Робота у ЗДО.</u> Спостереження за роботою вихователя-наставника у першу зміну. Порадитися з вихователем-наставником про міру вашої участі у співпраці з батьками та отримати завдання з цього питання. <u>Домашнє завдання.</u> Розпочати підготовку до співпраці з батьками. Скласти план-конспект самостійної навчально-виховної роботи на зміну (на перший день самостійної роботи).	
5		<u>Робота у ЗДО.</u> Спостереження за роботою вихователя-наставника у другу зміну. Бригадиру зібрати всіх студентів-практикантів даного ЗДО для зустрічі з вихователем-методистом закладу (попередньо домовившись з ним про час зустрічі) з метою затвердження індивідуальних планів роботи та ознайомлення з особливостями роботи закладу. Обговорити з вихователем-наставником план-конспект начально-виховної роботи, що буде проводитися студентом-практикантом самостійно протягом наступної зміни. Подати копію індивідуального плану роботи із зазначеними датами виконання видів робіт на оцінку та залікового заняття вихователю-методисту ЗДО і методисту кафедри дошкільної освіти. Бригадиру скласти графік проведення форм роботи на оцінку та залікових занять. Графік розмістити в зручному для ознайомлення місці ЗДО. <u>Домашнє завдання.</u> (Складаєте самостійно.)	

У процесі складання індивідуального плану роботи можуть виникнути труднощі. Наприклад, перспективний план освітньої роботи у віковій групі на час 4–5 тижнів, проходження практики студентами, вихователем ще не складений і вам потрібно буде складати індивідуальний план на цей час самостійно, не маючи змоги орієнтуватися на зразок. За порадою при складанні

індивідуального плану роботи ви можете звернутися до методиста кафедри дошкільної освіти, вихователя-методиста ЗДО і обов'язково погодити його зміст з вихователем даної вікової групи.

Другий, третій тижні – самостійна робота студентів-практикантів на посаді вихователя.

Четвертий, п'ятий тижні – самостійна робота студентів-практикантів на посаді вихователя, проведення на оцінку розваги та прогулянки, взяти участь в одній із форм співпраці з батьками (відобразити в індивідуальному плані роботи).

Шостий, сьомий, восьмий тижні – проведення занять на оцінку та залікових занять; підготовка звітної документації; участь у педагогічній раді, присвяченій обговоренню підсумків педпрактики (відобразити в індивідуальному плані).

Відвідання занять (трьох, одне з них відкрите) та інших форм роботи, що будуть проводитися іншими студентами-практикантами (відобразити в індивідуальному плані роботи).

ПАМ'ЯТКА СТУДЕНТУ-ПРАКТИКАНТУ

1. Виробнича практика триває 8 тижнів. Протягом цього терміну студенти повинні виконати окреслений у програмі зміст виробничої практики.

2. У ЗДО студенти-практиканти працюють як вихователі, проводять освітню роботу відповідно до спланованого календарного та індивідуального плану (щоденно, позмінно).

3. На базу практики (в ЗДО) студент-практикант з'являється щоденно, крім вихідних. Проводить освітню роботу відповідно до індивідуального плану роботи, веде спостереження за аналогічною діяльністю інших студентів-практикантів та роботою вихователя-наставника, нотує результати у щоденнику спостережень.

4. Протягом терміну практики практиканти повинні провести на оцінку 4 заняття з різних методик та одне залікове, розвагу та прогулянку. Стільки ж занять та інших видів робіт відвідати та проаналізувати в інших студентів. Зробити письмово самоаналіз одного із проведених за час практики занять.

5. Щоденно студент-практикант, знаходячись на базі практики, повинен мати щоденник спостережень, плани-конспекти самостійної навчально-виховної роботи відповідно до індивідуального плану.

6. На прохання чи вимогу методистів ЗДО, кафедри дошкільної освіти, кафедри практичної психології подати щоденник та плани-конспекти на перевірку.

7. Протягом першого тижня практики скласти і погодити з вихователем-наставником, вихователем-методистом ЗДО індивідуальний план роботи та подати його методистам кафедри дошкільної освіти, виділивши дату, час проведення залікових занять та занять, розваги, прогулянки на оцінку.

8. Подати методисту кафедри дошкільної освіти таку звітну документацію:

- підсумки практики з рекомендованою оцінкою, завірені печаткою ЗДО та підписом директора;

- щоденник педагогічної практики;

- звіт про проходження педагогічної практики (оформляється в щоденнику практики).

- конспект залікового заняття з протоколом обговорення та виготовленим до нього дидактичним матеріалом; конспект розваги на оцінку; конспект прогулянки на оцінку, конспекти рухливої гри, ранкової гімнастики. Конспекти мають бути завірені підписом методиста з виставленою оцінкою. Оформлені на папері формату А4 та вкладені у папку;

– письмовий аналіз заняття, проведеного вихователем-наставником або іншим студентом-практикантом (оформлено на папері формату А4);

– письмовий самоаналіз заняття (тобто заняття, проведеного студентом-практикантом) (оформлено на папері формату А4);

– конспект однієї з форм співпраці з батьками (бесіди, консультації, батьківські збори тощо), зазначивши власну участь в ній;

- матеріали по підготовці дітей до школи;

- матеріали для сенсорного розвитку дітей;

- організаційні вітайлики.

9. Вчасно підготувати та подати на перевірку звітну документацію виробничої практики методистам кафедр.

10. З'явитися на підсумкову конференцію та бути готовим висловити власну точку зору про результати практики, власні пропозиції чи побажання.

ПАМ'ЯТКА

методиста щодо організації, контролю та оцінювання виробничої практики студентів IV курсу спеціальності 012 "Дошкільна освіта"

1. Виробнича практика триває 8 тижнів.
2. Безпосереднє керівництво практикою здійснюють керівники ЗДО, як правило, директор чи методист, а також методисти кафедри дошкільної освіти та практичної психології.
3. Допомогу в організації і проведенні освітньої роботи з дітьми надають вихователі групи, в яких працюють студенти.
4. Адміністрація і вихователі ЗДО, що задіяні в організації практики студентів, у своїй діяльності керуються програмою практики.
Тому вони:
 - а) мають право:
 - 1) здійснювати контроль за діяльністю студентів в межах завдань і змісту практики;
 - 2) вимагати від студентів-практикантів виконання індивідуального плану щоденно і позмінно;
 - 3) вимагати присутності студентів-практикантів на залікових заняттях, заняттях та інших видах роботи на оцінку студентів групи;
 - 4) перевіряти щоденники психолого-педагогічних спостережень студентів-практикантів;
 - 5) залучати студентів-практикантів до освітнього процесу та різних видів діяльності, що забезпечить ефективність педагогічного процесу в ЗДО (виготворення дидактичних посібників тощо);
 - б) зобов'язані:
 - 1) створювати сприятливі організаційно-педагогічні умови для виконання студентами завдань практики;
 - 2) надавати інформаційно-методичну допомогу студентам-практикантам;
 - 3) контролювати і оцінювати організаційно-педагогічну діяльність студентів-практикантів, що окреслено змістом їх практики;
 - 4) здійснювати підсумковий аналіз навчально-виховної діяльності практикантів та оцінювати результати практики студентів на педагогічній раді;
 - 5) відвідувати, аналізувати (разом з іншими студентами-практикантами) та оцінювати навчальні та виховні заняття практикантів;
 - 6) написання та візування адміністрацією ЗДО характеристики для кожного студента-практиканта з рекомендованою оцінкою;
 - 7) постійно підтримувати зв'язок з методистами кафедри дошкільної освіти, а у разі виробничої потреби конструктивно вирішувати складні чи проблемні питання в організації педагогічної практики студентів;
 - 8) бути присутнім на засіданні педагогічної ради, де обговорюються результати педагогічної практики студентів.

МАТЕРІАЛИ З ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ

Підготовка означених матеріалів передбачає роботу з опанованих методик дошкільної освіти в плані представлення відповідних методичних (наочно-методичних) розробок для дітей дошкільного віку.

Наприклад:

«Основи природознавства з методикою ознайомлення дошкільників з природою»

Створити каталог характеристик рослинних, тваринних об'єктів та явищ природи для дітей старшого дошкільного віку, орієнтуючись на зміст освітніх програм для дітей дошкільного віку.

Вимоги до каталогу:

1. Для кожного об'єкту чи явища має бути окрема картка з якісним його зображенням (не менше 7-10 карток кожного об'єкта).
 2. Наявність правильної наукової назви об'єкта природи.
 3. Цікава інформація (не більше 5 речень) про об'єкт.
- Наявність інтернет-посилань на цікаві відео про вказаний об'єкт чи явище природи.

«Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва»

1. Підготувати лепбук нетрадиційних технік малювання (за програмою розвитку дитини дошкільного віку в ЗДО (програма на вибір студента (діюча)) для дітей кожної вікової групи. Наприклад: ранній вік (відбитки долонь, пальців, штампування); молодший дошкільний вік (відбивання соски, піпетки, зібганого паперу, клаптиків тканини); середній дошкільний вік (псевдофорт (малювання матрицями), флористика, малювання клеєм, свічкою, зубною щіткою); старший дошкільний вік (роздільна крапка і мазок, забризкування, дмухавка, монотипія, ниткографія тощо).

Вимоги до виконання:

1. Вікова категорія дітей (молодший дошкільний вік, середній дошкільний вік, старший дошкільний вік).
2. Опис техніки.
3. Зразки.
4. Наявність інтернет-посилань на цікаві відео про вказані техніки.

2. **Виготовити** дидактичний демонстраційний матеріал про декоративні розписи (Опішнянський, Петриківський, Васильківський тощо). В якому мають бути зазначені: теоретична інформація про даний вид розпису, основні його кольори, предмети вжитку, елементи розпису, мотиви, композиція, технологія.

«Дошкільна лінгводидактика»

Підготувати дидактичний матеріал до теми «Навчання дітей звукового аналізу слів».

Вимоги до виконання: літери (або фішки різного кольору), кишеньки (карманчики); малюнки (що символізують слово). Матеріал для словозміни – рухома стрічка.

«Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти»

1. Виготовити власноруч одних із саморобних атрибутів з фізичного виховання дітей дошкільного віку.

2. Виготовити один із дидактичних засобів проведення валеологічної роботи з дітьми у ЗДО.

«Методика ознайомлення дітей із суспільним довкіллям»

Віднайти матеріали та розробити макет лепбука за такими темами:

- 1) Предмети побуту: меблі.
- 2) Як жили люди в минулому.
- 3) Золоті руки майстрів.
- 4) Частина-ціле: моє місто та його вулиці.
- 5) Папір: властивості та якості.
- 6) Властивості та якості дерева.
- 7) Властивості та якості гуми.
- 8) Мала економіка. Супермаркет.
- 9) Мала економіка. Аптека.
- 10) Мала економіка. Банк.
- 11) Мала економіка. Економність / заощадливість.
- 12) властивості та якості піску. Ігри з піском.
- 13) Картина як засіб пізнання світу.
- 14) Сучасна техніка навколо мене.
- 15) Мої улюблені іграшки (класифікація).
- 16) Символи, за допомогою яких я пізнаю світ.

«Теорія і методика співпраці з родинами»

Описати: а) використання однієї з сучасних форм співпраці з родинами;
б) використання однієї з нетрадиційних форм співпраці з родинами.

«Методика проведення занять з народознавства»

Виготовити власноруч один з атрибутів для ознайомлення дітей з народними символами України (намалювати, створити презентацію символів (символа) тощо).

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

Підготувати матеріали для розвитку здібностей, стимулювання різноманітної творчої діяльності дітей як в ЗДО, так і у сім'ї. Наприклад: карти тваринного і рослинного світу свого регіону, алфавіт в малюнках; кубики з буквами, азбуку на стіні; підготовка геометричних фігур і оформлення їх на великому форматі аркуша для відшукування і порівняння з предметами і явищами навколишнього життя для порівняння; підготувати сенсорний килимок з пристібками, липучками, змійкою, ґудзиками, прорізами тощо; «малюнки» з ґудзиків різного розміру і кольору тощо.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ РИТУАЛИ (ВІТАЙЛИКИ)

Завдання передбачає підбір відповідних матеріалів до проведення різноманітних аспектів життєдіяльності дітей (заняття, прийому їжі, гімнастики, трудової діяльності тощо), а також для зацікавлення, створення відповідного позитивного настрою, налаштування на відповідну діяльність.

- 1) Ритуали ранкового вітання дітей під час їхнього прийому. Ігрове ранкове коло.
- 2) Ритуал початку заняття.
- 3) Ритуал закінчення заняття.
- 4) Ігри-знайомства.
- 5) Просиналки.
- 6) Музичні привітання.

Підбір власних ритуалів, приклади:

Ритуал привітання «Дружба починається з посмішки»

Ритуал «Здоров'я в порядку»

Ритуал «Обговорення замовленого меню»

Ритуал прийому їди «Смачного»

Ритуал «Чотири рядки напам'ять»

Ритуал «Стежинка здоров'я» (гімнастика після денного сну)

Ритуал «Пальчикова гімнастика»

Хвилинка «крику», хвилинка «тиші»

Ритуал «Приводимо свою групу в порядок»

Ритуал «Поговоримо про гарне»

Для заметок

Навчальне видання

**Пихтіна Ніна Порфиріївна,
Пісоцька Людмила Миколаївна,
Матвієнко Світлана Іванівна**

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА СТУДЕНТІВ

**СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ
Навчально-методичний посібник**

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка та макетування – А. В. Новгородська

Підписано до друку 26.10.2022	Формат 60x84/16	Папір офсетний
Гарнітура Arial.	Обл.-вид. арк. 3,83	Ел. видання
Замовлення №	Ум. друк. арк. 6,85	

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3/4
(04631)7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.